

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Diplomová práce

Protiválečná tematika v angloamerické
literatuře
19. a 20. století

Anti-War Novels of 19th and 20th Century Anglo-
American Literature

Vypracoval: Bc. Miloslav Žíla
Vedoucí práce: PhDr. Kamila Vránková, Ph.D.

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Mutěnicích, dne 3. 7. 2020

.....

Miloslav Žíla

Poděkování

Rád bych poděkoval paní PhDr. Kamile Vránkové, Ph.D. za její odborné vedení, trpělivost, cenné rady a ochotu.

Anotace

Náplní této diplomové práce je interpretace čtyř příběhů napsaných prominentními anglickými a americkými autory během devatenáctého a dvacátého století. Dotyční autoři jsou Joseph Conrad a jeho dílo *Srdce temnoty*, Stephen Crane a jeho kniha *Rudý odznak odvahy*, Ernest Hemingway a jeho slavný román *Komu zvoní hrana* a Sebastian Faulks se svým románem *Ptačí zpěv*. Teoretická část přiblíží literárně historický kontext zkoumaných příběhů. Další kapitoly práce se soustředí na analýzu vybraných prvků a charakteristiku hlavních postav, přičemž důraz bude kladen na vnitřní konflikty hlavních postav a válku okolo nich.

Abstract

This diploma thesis focuses on the interpretation of four stories written by prominent English and American authors of nineteenth and twentieth century. These authors are Joseph Conrad and his work *Heart of Darkness*, Stephen Crane and his book *The Red Badge of Courage*, Ernest Hemingway and his famous novel *For Whom the Bell Tolls* and Sebastian Faulks' *Birdsong*. Theoretical part interprets the literary and historical context of the analysed stories. Other chapters of the thesis focus on the analysis of selected attributes and characterisation of the main protagonists. Particular attention will be given to the description of inner conflicts of the main characters and the war surrounding them.

Obsah

Úvod.....	5
1 Válka a její definice	7
2 Spojené státy a Spojené království	11
3 Americký patriotismus	13
3.1 Americká kultura	13
3.2 Americká občanská válka	14
4 Britské impérium	16
4.1 Britský kolonialismus.....	16
4.2 Světové války.....	17
5 Občanská válka ve Španělsku.....	19
6 Stephen Crane (1871 – 1900)	22
6.1 O autorovi.....	22
6.2 Rudý odznak odvahy (1895)	25
6.2.1 Hlavní hrdina.....	25
6.2.2 Role barev v díle.....	25
6.2.3 Vliv realismu a naturalismu.....	25
6.2.4 Crane a Hemingway	27
6.2.5 Vyobrazení nepřítele.....	27
6.2.6 Obraz války.....	28
6.2.7 Závěr kapitoly.....	28
7 Joseph Conrad (1857 – 1924)	30
7.1 O autorovi.....	30
7.1.1 Práce v Kongu.....	30
7.1.2 Joseph Conrad a Stephen Crane	32
7.2 Srdce temnoty (1902).....	33
7.2.1 Hlavní hrdina.....	33
7.2.2 Protikoloniální nebo protiválečné dílo?	33
7.2.3 Temný kolonialismus	34
7.2.4 Vyobrazení nepřítele.....	35
7.2.5 Kurtzova snoubenka.....	37
7.2.6 Závěr kapitoly.....	38
8 Sebastian Faulks (*1953)	40
8.1 O autorovi.....	40
8.2 Ptačí zpěv (1993)	41
8.2.1 Dějové linky.....	41
8.2.2 Název díla.....	43
8.2.3 Role času v románu.....	43
8.2.4 Milostná zápletka.....	43
8.2.5 Obraz války.....	44

8.2.6	Historická fakta v díle	46
8.2.7	Obraz nepřítele	47
8.2.8	Závěr kapitoly.....	48
9	Ernest Hemingway (1899 – 1961).....	50
9.1	O autorovi.....	50
9.1.1	Odras Hemingwayova života v jeho dílech	52
9.2	Komu zvoní hrana (1940)	54
9.2.1	Název díla	54
9.2.2	Obraz války.....	54
9.2.3	Vyobrazení nepřítele.....	55
9.2.4	Motiv hrdinské smrti.....	57
9.2.5	Milostná zápletka v Hemingwayově díle.....	58
9.2.6	Závěr kapitoly.....	59
	Závěr	61
	Summary	64
	Seznam použité literatury	67
	Primární zdroje	67
	Odborná literatura	67
	Další zdroje.....	71

Úvod

Teoretická část si klade za cíl uvést problematiku války a konfliktu, definovat konflikt pro účely této práce a přiblížit literárně historický kontext děl. Spíše, než na literární obsah se teoretická část zaměřuje na představení sociálních a historických podmínek, ve kterých díla vznikala. Praktická část této práce je zaměřena na analýzu čtyř děl.

Každá z vybraných knih se zabývá určitým konfliktem v lidské minulosti s tím, že se ve všech případech jedná o konflikt rozsáhlý, který se dotkl velkého počtu lidí a jehož dopad se odrazil mimo jiné i v literatuře. Nejstarším z nich je americká občanská válka, zpracovaná v díle *Rudý odznak odvahy* (*The Red Badge of Courage*, 1895) spisovatele Stephena Cranea. Následuje antikoloniální kniha *Srdce temnoty* (*Heart of Darkness*, 1899) Josepha Conrada, popisující Kongo devadesátých let devatenáctého století a konflikt, který zde probíhal mezi bílými kolonizátory a domorodým obyvatelstvem. První světová válka je zachycena v díle Sebastiana Faulkse *Ptačí zpěv* (*Birdsong*, 1993) a vše završuje Ernest Hemingway a jeho kniha *Komu zvoní hrana* (*For Whom the Bell Tolls*, 1940), zasazená do občanské války ve Španělsku, která byla předebrou pro druhou světovou válku.

Byla vybrána taková díla, která ke konfliktu přistupují nějakým způsobem inovativně. Například román *Komu zvoní hrana* popisuje z pohledu amerického partyzána občanskou válku ve Španělsku, konflikt, který měl dalekosáhlé následky. *Ptačí zpěv* se na první světovou válku dívá očima válečných veteránů a jejich potomků a výstižně propojuje dvě linie, které bychom našli v případě jakéhokoliv konfliktu, tedy: jak ho vnímají a vnímali přímí účastníci, a jak ho vnímají potomci těchto veteránů, případně občané států, které válku vedly. Zároveň můžeme každý z konfliktů vidět i jako událost, která vedla ke změnám ve společnosti a literární díla často odrážejí i tuto stránku dění.

Musíme zároveň brát v potaz, že období, kdy se konflikt odehrál, ne vždy koresponduje s dobou, ve které byla kniha napsána. Například *Rudý odznak odvahy* byl poprvé vydán v roce 1895, což je pouze čtyři roky před *Srdcem temnoty*. Přitom mezi koncem občanské války a událostmi, které zažil Joseph Conrad při své výpravě v Kongu a které ho vedly k napsání knihy *Srdce temnoty*, uběhlo přibližně 25 let. Podobný paradox potom nastává i u děl Ernesta Hemingwaye a Sebastiana Faulkse. *Komu zvoní hrana* je z roku 1940, kdežto *Ptačí zpěv* vyšel až v roce 1993. Přitom první světová válka, do které Faulks částečně zasazuje svou knihu, skončila 18 let před vypuknutím španělské občanské války, o které píše Hemingway.

1 Válka a její definice

Válka provází lidstvo od jeho počátků. Již první civilizace vedly války. Římská říše expandovala díky síle svých legií a jejich prostřednictvím získávala otroky pro fungování vlastní ekonomiky, která na nich závisela. Španělsko s pomocí své válečné a obchodní flotily vytvořilo první koloniální říši v Americe a do Madridu proudilo ve velkém zlato a koření. Anglie zjistila, že kolonie mohou skýtat takřka neomezené množství levné pracovní síly a každou známku odporu proti koloniálnímu režimu tvrdě potlačovala silou. Tato role světového policisty pak po druhé světové válce přešla na Spojené státy, které již netvořily kolonie, ale hlídaly a stále si hlídají svůj přístup k fosilním palivům a dalším prostředkům nutným pro svůj vlastní rozvoj. Jde samozřejmě o značné zjednodušení, ale minulost nám skýtá mnoho příkladů toho, že vyspělé civilizace a jejich pokrok fungují ruku v ruce s vojenskou expanzí a konflikty uvnitř i vně těchto velmocí. Samozřejmě bychom také našli mnoho významných politiků, státníků a filozofů, jako je Seneca, Lev Nikolajevič Tolstoj, nebo Mahátma Ghándí, kteří násilí zavrhovali jako nepřijatelné řešení sporu a prosazovali myšlenku morálního svědomí. Tato myšlenka původně u Tolstého vychází z křesťanské víry, ale původní koncept svědomí jako morálního kompasu vychází z antiky a ovlivnil právě i výše zmíněného indického bojovníka proti útlaku.¹ Ghándí říká: „Dosáhnout myšlenkového stavu nenásilnosti si žádá velmi namáhavé cvičení. V každodenním životě by to mělo být záležitostí disciplíny, podobně jako v životě vojáka.“² Jako každá akce budí reakci, tak i válečná štvance budí odpor vůči válce a konfliktu obecně.

Umělecká literatura, která si klade za cíl popsat válečný konflikt nebo do něj zasazuje svůj příběh, se objevuje velmi brzy po objevení písma. Mezi nejznámější patří mimo jiné Homérova Ilias, popisující dobytí Tróje řeckým vojskem vedeným Spartou, ale našli bychom i díla starší, pocházející z Egypta nebo Mezopotámie. Starověké a středověké eposy ovšem přistupují k válce jako k něčemu nutnému a samozřejmému. Lidé žijící ve starověku nebo středověku se s násilím setkávali často a válka pro ně byla součástí života. *Píseň o Rolandovi*, *El Cid* nebo anglosaský *Beowulf* – všechna tato díla vyzdvihují odvahu hlavního hrdiny a popisují nepřitele jako zlého, či v případě

---

¹ SORABJI, Richard. *Gandhi and the Stoics: modern experiments on ancient values*. Oxford: Oxford University Press, 2012. s. 143. ISBN 0199644330.

² WEINBERG, Arthur a Lila Shaffer WEINBERG. *Instead of violence*. New York: Grossman Publishers, 1963. s. 212.

Beowulfa jako obludného.³ Rytíř Roland padne jako hrdina a zachraňuje zbytek vojska, přičemž zachovává všechny rytířské ctnosti.⁴ Antická a středověká literatura tedy neměla problém válku glorifikovat za účelem ukázat hrdinství, čest, přátelství a další kvality hlavního hrdiny. I tehdy bychom ale našli příklady pacifismu. Nelze říci, že ve středověku nebo antice by nebyly hlasy proti násilí a válce. „Ať už je konflikt teritoriální, náboženský nebo jiný, (středověká) literatura vždy drží rovnováhu mezi glorifikací války a zobrazováním jejích zničujících dopadů, tématy, které zajímají spisovatele a filmaře dodnes.“⁵ I středověcí autoři tedy věnovali velkou pozornost válce, vnitřnímu konfliktu a zkoumali ideální chování v kritických situacích a to jak u hrdinů, tak u nepřátel.⁶ Tuto tradici pak přejímá i moderní literatura, i když se již na válku dívá jinak, což je patrné z dalších kapitol.

I samotný hlavní protagonist velkolepých příběhů si poměrně dlouho udržoval několik neměnných atributů. V první řadě je samozřejmostí, že to byl muž. A to takový muž splňující veškeré zažití ideály a ctnosti, které byly žádány kulturou i celkovým životním stylem – odvaha, udatnost, čestnost, spravedlivost, a mravní vyspělost.⁷ Měl by vždy chránit svou zem, zastávat se slabších, být dvorný k ženám a věrný svému panovníkovi. Dokáže se utkat se zlem, vrhnout se do boje a vítězně se vrátit domů, kde je všemi vítán jako zachránce. Tuto základní charakteristiku bychom mohli najít jak v dílech antických (*Ilias a Odyssea*), stejně jako v těch středověkých. Další věc, která je typická pro obě období je ta, že hlavním hrdinou je vždy někdo výjimečný. Ať už se jedná o dědice trůnu, udatného rytíře nebo poloboha. Obyčejný člověk zde vystupuje jen jako „jeden z mnoha“, většinou v pozici oběti, tedy toho, kdo je (v lepším případě) hrdinou zachráněn. Tato skutečnost se ale zásadně mění v roce 1789, tedy v roce, kdy probíhá velká francouzská revoluce a později díky vlně revolucí roku 1848. Pro celý svět to tehdy znamenalo veliké změny, které se dotkly každého ve společnosti. Ač si tato doba transformace bezpochyby vyžádala mnoho obětí na lidských životech, ve finále došlo k prosazení mnoha užitečných zákonů, jako například těch o zrušení roboty nebo

---

³ EBBUTT, Maud Isabel. *The British: Myths and Legends*. New York: Crown Publishers, 1994. s. 4. ISBN 0517604418.

⁴ Tamtéž, s. 121.

⁵ WEISL, Angela Jane a Anthony Joseph CUNDER. *Medieval literature: the basics*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. s. 29. ISBN 9781138669055.

⁶ Tamtéž.

⁷ Tamtéž, s. 31.

důslednějším dodržování lidských práv, a tedy i ke zlepšení pozice jednotlivce.⁸ Díky svržení starých režimů a obrodě státních zřízení se ke slovu mohl dostat i člověk z lidu, který až dosud musel poslouchat svého panovníka a vrchnost. Tato postupná demokratizace se zanedlouho začala projevovat i v rámci literatury – udatný hrdina s nadpřirozenými schopnostmi už přestal být v kurzu a na scéně se začaly objevovat postavy zcela obyčejného původu. Tato změna se nejdříve projevila v romantickém pojetí utlačovaných chudých vrstev a později v realismu, který kritizoval stávající situaci.⁹ Jako literární realisty lze zmínit anglického autora Charlese Dickense nebo amerického Stephena Cranea. Pro někoho mohla tato změna znamenat, že čekání na jakéhosi bájného zachránce se nevyplatí a že jestli má přijít změna, musejí si ji zasloužit a vybojovat sami lidé. Tím se dostáváme k tématu hrdinství a války. Kdo je ve skutečnosti pravý hrdina? Je to ten, který v krizové situaci zachová chladnou hlavu a dokáže si poradit? Nebo dovede zacházet se zbraní a brání svou zemi? Co musí vlastně člověk udělat, aby se hrdinou stal? V historii válek bychom našli příběhy lidí, kteří by nikdy předtím nevzali do ruky zbraň, a přesto se nakonec osvědčili jako stateční a věrní spolubojovníci jako Robert Jordan v díle *Komu zvoní hrana*. Nebo byli tací, kteří se na boj přímo těšili, ale když viděli pravou tvář války, naprosto selhali, jako například Henry Fleming v *Rudém odznaku odvahy*. V tomto ohledu je velmi složité hodnotit chování jednotlivých lidí v době ozbrojeného konfliktu. Válka totiž člověka změní. Jelikož se protiválečná literatura vyznačuje svým postojem proti válce, je vhodné nejdříve definovat samotný termín válka.

Fakt, že válka provází člověka již velmi dlouho, neznamená, že by zachovávala stále stejnou podobu. Ve skutečnosti bychom mohli říci, že opak je pravdou. Pokud pomineme fakt, že způsob vedení války se díky vědeckému pokroku a dalším okolnostem (počet obyvatel, státní zřízení, kultura atd.) v průběhu staletí měnil, musíme brát v úvahu i to, že se také měnilo vnímání války společností. Pod pojem válka by se tak dnes dalo shrnout mnoho velice rozdílných jevů, například válka jako vojenský konflikt mezi dvěma státy, občanská válka, kybernetická válka, studená válka, obchodní válka. Je tedy na místě, abychom nejprve určili parametry termínu „válka“ pro tuto práci.

---

⁸ ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *The Revolutions of 1848* In: Encyclopedia Britannica [online]. 2020 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/history-of-Europe/The-Revolutions-of-1848>.

⁹ STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 2*. Praha: Academia, 1987. s. 443. ISBN 2103087.

V *Cambridge Dictionary* lze nalézt, že válka je „boj mezi dvěma nebo více zeměmi nebo skupinami pomocí zbraní“.¹⁰ Tato definice není špatná, ale pro účely této práce je příliš obecná. Můžeme například jako válečný konflikt označit pouliční šarvátku? Pravděpodobně ne, ale podle takto obecné definice ano – jde o dvě skupiny a mohou využívat i zbraně. Mohli bychom říct, že jde o válku gangů, ale ta není tématem této práce. Carl von Clausewitz, pruský generál a vojenský teoretik, definuje válku jako „duel ve velkém měřítku“¹¹, tedy jako duel dvou zemí. Dále říká, že „válka je násilný akt, který má přimět protivníka, aby jednal tak, jak chceme.“¹² Tato definice je velmi konkrétní. Ovšem nelze ji uplatnit na současné nebo nedávné konflikty. Když Clausewitz psal tuto definici, svět ještě nepoznal moc ideologií, které umožnily druhou světovou a následně studenou válku. Až moderní svět přinesl vyhlazovací válku v masovém měřítku. Také válka tajných služeb za jeho života byla ještě v začátcích. Na tajných službách a na válkách, které byly vedeny mimo území obou aktérů, stála například válka studená. Pohled von Clausewitze bychom mohli označit za typický příklad pohledu na válku v určité době. Válka se vyvíjí společně s technologií a společností ve státě. Těžko tedy najdeme definici, která obstojí v dlouhodobém měřítku. Jeden známý Clausewitzův citát bychom ale mohli považovat za dosud platný, a to, že „válka je jen pokračováním politiky jinými prostředky.“¹³ Zaměřme tedy pohled spíše než na válku jako takovou na cíle, kvůli kterým je vedena. Pro účely této práce zřejmě nejlépe poslouží definice Benjamin M. Frieda: „Válečným cílem bývá vytoužené území, ekonomický, vojenský nebo jiný benefit očekávaný po úspěšném ukončení války.“¹⁴ Je na místě si připomenout, že tyto cíle mají oba účastníci konfliktu a jen velmi zřídka bývá naplněno očekávání, byť jen jedné ze stran.

---

¹⁰ CAMBRIDGE DICTIONARY. *War*. In: Cambridge Dictionary [online]. 2020 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/war>.

¹¹ CLAUSEWITZ, Carl von. *On War*. New Jersey: Princeton University Press, 1989. str. 75. ISBN 0691056579.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž, str. 87.

¹⁴ FRIED, Marvin Benjamin. *Austro-Hungarian War Aims in the Balkans during World War I*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. s. 4. ISBN 9781137359018.

2 Spojené státy a Spojené království

Anglosaský svět představují dva celky. Spojené státy americké i Spojené království jsou dodnes politickými útvary světového významu. Během 19. a 20. století se oba tyto státy vyprofilovaly jako světové velmoci. Spojené království (tehdy známé jako Britské impérium) během 19. století dokázalo rozšířit svou koloniální říši do rozlohy více jak 24% povrchu Země.¹⁵ Jeho úspěch pramenil z technologického pokroku, ale i ze společenských reforem, jako byl posun směrem ke společnosti založené spíše na právu, než vládě jednotlivce (konstituční monarchie), ale také rychlý přerod ze společnosti feudální na společnost s tržní ekonomikou. Východoindická společnost tak v sobě kombinovala jak cíle obchodní, tak cíle mocenské.¹⁶ Velkou roli v jejím úspěchu tedy hrála společnost a její kultura, mimo jiné i literatura. Dílo Josepha Conrada lze označit za antikoloniální, mezi jeho současníky je ale mnoho autorů, kteří tehdejší uspořádání světa podporovali. Například autor *Knihy džunglí*, Rudyard Kipling, se zastával představy vzdělaného bílého muže, který šíří civilizaci do temných koutů světa. Některá jeho díla lze označit až téměř za rasistická, jelikož bílý muž je představován jako nadřazený ostatním etnikům. Je to patrné například z jeho básně *The White Man's Burden*.¹⁷ Takovouto idealistickou představu Conrad ve svém díle nevyužil. Zatímco se britská říše rozšiřovala, postupně sílily i Spojené státy, nově zbavené britské nadvlády, kterou si samy vybojovaly v roce 1783.¹⁸ Tato válka za získání nezávislosti jako by určovala podstatu nově vznikající federace. Puritánství, ze kterého kapitalismus vzešel v kombinaci s právy občana na obranu sebe i svého majetku a právem pronásledovat své štěstí (pursue of happiness) přímo nabádal k podnikavosti a osobnímu rozvoji, třeba i na úkor ostatních.¹⁹ Z počátku se ale řešil v USA spíše vnitřní konflikt mezi průmyslovým Severem a zemědělským Jihem, který se soustředil zejména na pěstování plodin na plantážích za pomoci otroků. Tento spor nakonec rozhodla až občanská válka, ve které zvítězil Sever, hlavně díky svému průmyslu. Ovšem i tento konflikt zanechal stopy jak na dalším vývoji státu, tak na jeho kultuře. Mezi díly popisujícími tuto válku najdeme kromě děl dnes již klasických, jako je román *Jih proti Severu* z roku 1936, tak

---

¹⁵ TAAGEPERA, Rein. *Expansion and Contraction Patterns of Large Politics*. In: eScholarship [online]. 1997 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://escholarship.org/uc/item/3cn68807>.

¹⁶ ROY, Tirthankar. *The East India Company: The World's Most Powerful Corporation*. London: Penguin Books, 2012. s. 4. ISBN 9780670085071.

¹⁷ STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 2*. Praha: Academia, 1987. s. 576. ISBN 2103087.

¹⁸ Americká válka za nezávislost

¹⁹ WEBER, Max. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2001. ISBN 1579583385.

i díla tehdy poměrně novátorská, jako třeba válečný román *Rudý odznak odvahy* z roku 1895. Již před tímto „bratrovražedným konfliktem“²⁰, jak často bývá označován, se začínají Spojené státy vymezovat proti ostatním velmocím a hájit si svou sféru vlivu. Typickým příkladem takového jednání je tzv. *Monroeova doktrína* z roku 1823, která se vymezuje vůči zasahování evropských velmocí do záležitostí států obou Amerik. Spojené státy pak soustavně pracovaly na tom, aby měly co největší vliv v ostatních státech, hlavně v Mexiku a Latinské Americe. Tyto státy se pak staly v podstatě neoficiálními americkými koloniemi, jelikož na rozhodování jejich vlád měly Spojené státy nemalý vliv.²¹ Jak postupně rostla ekonomická a vojenská síla Států, ve světě se nacházela dvě centra (Washington a Londýn) a bylo otázkou času, kdy jedno převáží. Nakonec to byly obě světové války, které vychýlily rovnováhu směrem ke Spojeným státům.²² Ty vystřídal Spojené království na pozici „světového policisty“ a Pax Britannica²³ (Britský mír – označení pro období klidu mezi napoleonskými válkami a první světovou válkou, kdy mělo Spojené království vojenskou převahu) ve světě se změnil v Pax Americana, který v podstatě trvá dodnes.²⁴ Starý kontinent utrpěl během druhé světové války škody, které území Států nepostihly, a tak to nakonec byly právě ony, kdo nabídl pomoc válkou poškozeným. Tento krok nelze považovat za nezištný. Sovětský svaz, druhá vítězná velmoc druhé světové války, udělal to samé ve své sféře vlivu. Z bývalých spojenců se postupně stávali nepřátelé a vznikala tak nová forma války. Taková, ve které se boje nevedou přímo, studená válka dvou ideologií: kapitalismu a demokracie na straně jedné a komunismu spojeného s totalitním režimem na straně druhé.²⁵

---

²⁰ TAYLOR, Amy Murrell. *The Divided Family in Civil War America*. Chappel Hill: University of North Carolina Press, 2005. s. 75. ISBN 0807829692.

²¹ SMITH, Robert Freeman. *The United States and the Latin American Sphere of Influence*. Malabar: Krieger Publishing Company, 1981. s. 40. ISBN 9780898741537.

²² BRAUDEL, Fernand. *Dynamika kapitalismu*. Praha: Argo, 1999. s. 51. ISBN 8072031937.

²³ MORRIS, Jan. *Pax Britannica: the climax of an empire*. London: Faber and Faber, 1998. s. 485. ISBN 0571194672.

²⁴ MEE, Charles L. *The Marshall Plan: The Launching of the Pax Americana*. New York: Simon and Schuster, 1984. s. 263. ISBN 9780671421496.

²⁵ ARNOLD, James R. a Roberta WIENER. *Cold War: The Essential Reference Guide*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2012. ISBN 9781610690034.

3 Americký patriotismus

3.1 Americká kultura

Od dob prvních osadníků se obyvatelstvo kolonií v Severní Americe vyznačovalo především velkou odolností, jelikož kolonizace pobřeží s minimální podporou a vybavením si vyžádala mnoho obětí na lidských životech. Nejvíce úspěšní jedinci byli ti, kteří se dokázali přizpůsobit a vyvinuli vlastní iniciativu. První osadníci byli téměř všichni uprchlíci z Britských ostrovů. Lidé, kteří opustili své domovy. Hlavním důvodem bylo tehdejší pronásledování všech, kteří byli jiného náboženského vyznání. Především šlo o puritány, pronásledované zejména v dobách režimu Olivera Cromwella (1599 – 1658).²⁶ Velmi známí jsou například takzvaní Otcové poutníci (Pilgrim Fathers), podle kterých se ve Spojených státech slaví Den díkůvzdání (Thanksgiving Day) každý čtvrtý čtvrtek v listopadu.

Tyto počátky velmi ovlivnily kulturu obyvatel kolonií a budoucích Američanů. Postupně se vyvíjí puritánská morálka. Kultura později dá vzniknout velmi úspěšné společnosti podnikání, jak píše Max Weber.²⁷ Tento náboženský směr totiž nabádá k tvořivému pracování, ale zároveň říká, že by člověk neměl žít v přepychu. Kombinace tohoto podporovala vznik prvních velkých podniků, jelikož podnikatelé tvrdě pracovali, což vedlo k velkým výdělkům, ale jelikož žili střídavě, velké množství prostředků vraceli zpět do podniku.

Americká kultura také velice často používá pojem spravedlivá válka. Představa konfliktu, ve kterém stojí za to bojovat, má několik důvodů. První osadníci museli velmi často svůj majetek tvrdě bránit, protože nic takového jako právní systém zprvu neexistovalo, nebo byl velmi krutý a mnohdy nespravedlivý. Druhým důvodem jsou okolnosti vzniku Spojených států. Americká válka za nezávislost byla brána jako nutné zlo pro vznik země, která bude spravedlivě zacházet se svými občany. Díky její minulosti si v Americe dodnes zachovaly prestiž dvě profese, a to voják a duchovní. Na první pohled by se mohlo zdát, že si vojenský a duchovní svět budou protiřečit, avšak ve Spojených státech se právě díky představě spravedlivé války často doplňují. Je pak

---

²⁶ BURGESS, Walter H. *John Robinson, Pastor of the Pilgrim Fathers: A Study of His Life and Times*. Eugene: Wipf and Stock, 2009. s. 333. ISBN 9781606085134.

²⁷ WEBER, Max. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2001. ISBN 1579583385.

tedy možné, že Walter Rauschenbusch, známý protestantský teolog, kazatel a liberál, který je znám jako jeden z tvůrců hnutí Sociálního evangelia (Social Gospel) a inspiroval také Martina Luthera Kinga, oslavuje ty války, které podle jeho názoru přinášejí větší rovnost nebo demokracii. „Rauschenbusch nebyl absolutním pacifistou. V roce 1898 oslavoval americké vítězství ve španělsko-americké válce, při mnohých příležitostech chválil puritánskou revoluci, která stvořila „nejschopnějšího vladaře, kterého Anglie kdy měla“ (Oliver Cromwell), a americkou válku za nezávislost, protože umožnila zrození americké demokracie a americkou občanskou válku, protože zrušila otroctví.“²⁸

3.2 Americká občanská válka

Tento vojenský konflikt trval od dubna 1861 do dubna 1865 a lze ho vnímat jako dobu, kdy se americký národ dostal na rozcestí. Dilema, jakým směrem se vydat, nakonec vyřešil jeden z prvních moderních konfliktů v historii. V této době probíhá přerod mezi raně novověkou profesionální armádou v armádu současného typu. Hlavní bojovou sílu již tvoří placení žoldáci (současný výraz pro vojáka *soldier* ve staré francouzštině původně označoval žoldáka), ani profesionální vojáci, nýbrž civilisté profesionálními vojáky vycvičení a státem vyzbrojeni.²⁹ Tato změna se razantně promítla do společnosti. Běžný občan již není nečinný přihlížející, ale přímý účastník válek, ať už jako voják dobrovolník, či nuceně odvedený. Tato změna, v kombinaci s tím, že se válka vedla na domácí půdě a bojovali proti sobě členové de facto jednoho národa, ačkoliv rozdělení do mnoha států, vedla k tomu, že se americká občanská válka dotkla v podstatě všech Američanů a zanechala v jejich kultuře nesmazatelnou stopu. Lze říci, že ohledně války dodnes panují spory. Americký sever a jih mají dodnes odlišné interpretace příčin a ospravedlnění konfliktu. Například zatímco dnešní sever argumentuje bojem proti otroctví, jih mluví o tom, že ve skutečnosti šlo o chybějící pracovní sílu v průmyslových městech Unie, kterou po válce doplnili nově osvobození otroci, původně pracující na plantážích ve státech Konfederace.³⁰ Na čem se obě strany zřejmě shodnou je, že Spojené státy tehdy zažívaly vnitřní konflikt politický a filozofický ještě před tím, než

---

²⁸ DORRIEN, Garry. *Social ethics in the making*. Chichester: Wiley-Blackwell 2011. s. 104. ISBN 9781444337303.

²⁹ HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 80. ISBN 8085787202.

³⁰ McLoughlin, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 148. ISBN 9780521720045.

tento rozpor vyvrcholil konfliktem vojenským. Sever a Jih zkrátka přestávaly nacházet společnou řeč až do té míry, že si státy amerického Jihu založili vlastní útvar - Konfederaci, v čele s prezidentem Jeffersonem Davisem. V následující válce obě strany věřily, že jsou v právu.

Na jihu Spojených států tehdy převládala romantická představa o spravedlivé tradiční křesťanské společnosti, která literárně čerpala hlavně z děl Sira Waltera Scotta. Jižané chápali sami sebe jako Bohu bližší a milejší oproti městským obyvatelům ze Severu, kteří těží z průmyslu a porušují tradice.³¹ Ve státech Konfederace se kladl důraz na morálku, autoritu, rodinu, víru a snahu o udržení tradic. Díky romantické představě o předválečném jihu na něj i po válce mnoho autorů ve svých literárních dílech tak nostalgicky vzpomíná, avšak pravděpodobné je, že realita byla jiná.³² Například Mark Twain úplně odmítá literární romantickou tradici, kterou nazývá „nemoc Sira Waltera“ a označuje ji za příčinu celé války.³³ Také William Faulkner poukazuje na negativní stránky tradiční feudální společnosti Jihu.

Sever v podobě Unie chápal odtržení jižních států jako vzpouru. Jih zase vnímal své napadení jako agresi ze strany Severu.³⁴ Obě interpretace dodnes existují a záleží pouze na tom, koho se člověk zeptá. Ovšem zatímco v období kolem války šlo o vyhrocený spor, postupem času ve velké míře došlo ke smíření. I když na současném jihu stále zaznívá nostalgie vůči předválečnému stavu a na severu se stále vzpomíná na vítězství svobody, spojuje obě strany vzpomínka na hrdinství během války a na bratrovražedný boj, který by se již neměl nikdy opakovat.

---

³¹ Tamtéž, s. 150.

³² Tamtéž.

³³ WACHTELL, Cynthia. *War No More*. Baton Rouge: The Louisiana State University Press, 2012. s. 32. ISBN 9780807145630.

³⁴ McLOUGHLIN, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 148. ISBN 9780521720045.

4 Britské impérium

4.1 Britský kolonialismus

Po napoleonských válkách, zakončených velkolepým britským vítězstvím u Waterloo, začíná zlatá éra britské expanze.³⁵ Viktoriánská Anglie již netrpí neustálým strachem z vojenské invaze Francie, svého úhlavního nepřítele, a získává možnost naplno využít svůj status jedné z nejsilnějších mocností té doby. Síla Velké Británie spočívala (a vlastně dodnes spočívá) ve velmi silném loďstvu válečném i obchodním. Díky tomu a jejím koloniím se stává tato země velmi silnou ekonomicky i vojensky. Díky tomu, že na domácí frontě v podstatě nemá soupeře, většina válek, které se objevují v literatuře, jsou koloniální podstaty a tedy velmi vzdálené pro běžného britského občana.³⁶ Na druhou stranu se díky vynálezům, jako je telegraf nebo telegram, tyto války velmi snadno dostávají k velkému počtu obyvatel. Dalo by se tedy říci, že i když se konflikty vzdalují geograficky, průměrný občan Británie je jim stále blíže. Podobně jako ve středověku i ve viktoriánské společnosti můžeme narazit na rozpor mezi vírou a válkou. Britská společnost řeší tento vnitřní nesoulad představou tzv. „křesťanského hrdiny“ (Christian hero) v padesátých letech 19. století. Šlo o ideál, představující anglického gentlemana, který v sobě kombinuje dokonalost fyzickou i duševní a morálku odvozenou od křesťanské víry.³⁷ Hrdina za své ideály a svou vlast neváhá bojovat, naopak je to jeho povinnost. Z tohoto ideálu se později během devadesátých let devatenáctého století vyvíjí klasický hrdina dobrodružných románů, lovec s duší bojovníka.³⁸ Typickým příkladem může být například Allan Quatermain, který se později stává předobrazem pro filmového Indiana Jonese.³⁹ Primárním cílem je ovšem jak u křesťanského hrdiny, tak u dobrodruha podpora a obrana koloniální říše. Ve viktoriánské společnosti byla válka velmi silně spojena s představou nutného zla, které přináší prosperitu, jistotu a bezpečnost. Dle této představy vojáci v koloniích zajišťovali britským občanům bohatství a prestiž. Ztráty na životech a materiálu byly v případě úspěšných válek velmi často přehlíženy či zlehčovány pod vlivem patriotického nadšení. Válka o udržení kolonií byla zkrátka pro viktoriánského Brita přinejmenším

³⁵ MORRIS, Jan. *Pax Britannica: the climax of an empire*. London: Faber and Faber, 1998. s. 485. ISBN 0571194672.

³⁶ PECK, John. *War, the Army and Victorian Literature*. New York: Palgrave, 1998. s. 165. ISBN 9780312212988.

³⁷ Tamtéž, s. 84.

³⁸ BASDEO, Stephen. *Heroes and Villains of the British Empire: Their Lives and Legends*. Barnsley: Pen and Sword Books, 2020. ISBN 9781526749390.

³⁹ Tamtéž.

tolerovaným zlem. Za vrchol tohoto období můžeme označit konec 19. století, kdy se Británie ve velké míře zapojuje do tzv. dělení Afriky či závodu o Afriku (Scramble for Africa).⁴⁰ Díky pokroku v oblasti vojenství i medicíny se do té doby neprostupný a nebezpečný kontinent otevírá evropským velmocím a ty se pouští do jejího „porcování“ na kolonie. Británie na tom měla nemalý podíl, protože se účastní hned několika válek, jako například té proti Zuluům nebo Búrům. Většina autorů tuto expanzi nekriticky podporuje nebo (jako v případě Josepha Conrada) vidí tento krok jako agresi plnou utrpení, avšak přesto jako přirozený a logický.⁴¹ Conradův přínos a pokrokovost tkví hlavně v tom, že se nebál zobrazovat koloniální prostředí takové jaké je, bez příkras a idealizace, plné strádání a chaosu.

4.2 Světové války

Konec koloniálního ideálu přichází společně se světovými válkami, kdy se do povědomí Britů znovu vrací obava z invaze nepřítele.⁴² Válka již není daleko, odehrává se hned za Kanálem a ne v nějaké vzdálené a naprosto neznámé zemi. Také politické klima se naprosto mění. Z dávného nepřítele, Francie, je nyní spojenec proti nově se rozpínajícímu Německu. Hlavní myšlenkou již není expanze, ale spíše snaha si nově nabyté kolonie a status velmoci udržet. Také představa ideálů a hrdinských skutků během první světové války velmi rychle mizí. Namísto toho se objevuje „ztracená generace“⁴³. Místo rychlých a úspěšných válek, kde vítězila taktika, se objevuje jiná, daleko hrozivější válka - válka opotřebovavací (war of attrition), kde již nejde o chytré manévry, ale mnohem více o vyvážený poměr sil vůči nepříteli a udržení relativně malých ztrát.⁴⁴ Vojský pokrok, nepřipravenost vést dlouhou válku a nekompetentnost velitelů v kombinaci s tím, že koloniální velmoci po dlouhé době stály proti sobě rovnému nepříteli, nakonec vedl k obrovskému konfliktu s ohromnými ztrátami na životech, který se do povědomí běžných lidí zapsal mnohem více, než kterýkoliv jiný.⁴⁵

---

⁴⁰ McLOUGHLIN, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 141. ISBN 9780521720045.

⁴¹ PECK, John. *War, the Army and Victorian Literature*. New York: Palgrave, 1998. s. 183. ISBN 9780312212988.

⁴² McLOUGHLIN, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 145. ISBN 9780521720045.

⁴³ Termín připisovaný Gertrudě Steinové, který potom zpopularizoval Ernest Hemingway.

⁴⁴ PHILPOTT, William. *War of Attrition: Fighting the First World War*. New York: The Overlook Press, 2014. ISBN 9781468302684.

⁴⁵ Tamtéž.

Tato válka položila základy konfliktu ještě ničivějšímu o dvacet let později a jak je patrné z díla Sebastiana Faulkse, zůstávají oba konflikty stále nedílnou součástí moderní doby, nejen jako varování pro dnešní generace, ale také nám umožňují pochopit naši identitu, protože právě oba světové konflikty přispěly nejvíce k formování Evropy, ve které dnes žijeme.

5 Občanská válka ve Španělsku

V roce 1936 vypukl konflikt mezi levicově orientovanou španělskou republikou, jejíž vláda byla demokraticky zvolena a fašistickým uskupením Falanga, které vyvolalo povstání v tehdy španělském Maroku.⁴⁶ Ačkoliv šlo formálně o občanskou válku, ve skutečnosti tento konflikt předznamenával válku mnohem rozsáhlejší a ničivější, než lidstvo dosud zažilo. Během 19. století vykrytalizovalo v Evropě několik nových politických směrů, které se začaly ostře vymezovat proti demokratickému a liberálnímu smýšlení.⁴⁷ První světová válka pak vedla jen k většímu rozšíření a utvrzení těchto směrů. Vzhledem k tomu, že tzv. Velká válka vedla také k modernizaci zbraní, vojenské technologie a hlavně propagandy, začínala se v Evropě vytvářet nebezpečná kombinace prostředků a vůle k vytvoření totalitních režimů pod vlivem těchto ideologií.⁴⁸ Ty nejrozšířenější byly právě fašismus a nacismus a oproti nim se vymezovaly komunismus a anarchismus. Lze říci, že tyto ideologie se objevily takřka ve všech státech Evropy, ale v některých, jako je Německo, Rusko, Španělsko nebo Itálie, velmi silně zakořenily a v kombinaci s nacionalismem vedly k extremismu. Španělsko tehdy tím pádem nebylo jedinou zemí, kde se tyto ideologie střetly. Ostatní země navíc tohoto konfliktu využily k vyzkoušení moderních zbraní, jelikož například nacistické Německo již tehdy počítalo s vypuknutím konfliktu minimálně evropského rozsahu.⁴⁹

Ve Španělsku nakonec proti sobě stály dobře vyzbrojené pravidelné jednotky pod velením fašistických generálů, hlavně tedy Francisca Franca, a proti nim dobrovolnické jednotky španělské republiky. Mezi nimi bychom našli dobrovolníky z mnoha zemí včetně USA a Francie, ale také dobře vycvičené vojáky ze Sovětského svazu, kteří byli dobrovolníky jen naoko, protože ve skutečnosti šlo o přímou vojenskou pomoc.⁵⁰ Tento konflikt ovšem neprobíhal jen na bojišti fyzickém, ale také šlo o konflikt literární. Španělská občanská válka dokonce dokázala vyvolat větší literární konflikt, než mnohé jiné před ní. Znamí autoři se bojů účastnili na obou stranách, ať už přímo či nepřímo. George Orwell například vstoupil do interbrigád a doslova se boje účastnil. Ernest

---

⁴⁶ BOLLOTEN, Burnett. *The Spanish Civil War*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1991. s. 34 – 45. ISBN 9780807819067.

⁴⁷ REDNER, Harry. *Totalitarianism, Globalization, Colonialism: The Destruction of Civilization Since 1914*. New Jersey: Transaction Publishers, 2014. ISBN 9781412863018.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ LAUREAU, Patrick. *Legie Condor*. Praha: Plejáda, 2011. ISBN 9788087374764.

⁵⁰ BOLLOTEN, Burnett. *The Spanish Civil War*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1991. s. 316. ISBN 9780807819067.

Hemingway se sice údajně vysloveně nezapojoval, ale dostal se k bojům velice blízko.⁵¹ Oba přitom stáli na straně republiky, i když o jejím demokratickém charakteru je také možné pochybovat, jak lze vyčíst i z Hemingwayova díla *Komu zvoní hrana*. Je na místě říci, že většina zahraničních autorů se postavila na stranu liberálnější republiky a ostře se tak vymezila proti fašismu, který tehdy mnohem více ohrožoval Evropu v podobě zbrojícího Německa. Mezi autory podporující frankistický režim bychom našli například Arthura Machena nebo Edmunda Blundena, kteří sympatizovali s Francovým prosazováním katolické víry a tradic. O válce však psalo i mnoho neutrálních autorů, mezi kterými byli i H. G. Wells, Ezra Pound, John Dos Passos a T. S. Eliot. John Dos Passos původně s Hemingwayem spolupracoval na filmovém dokumentu, ale nakonec se neshodli právě pro Hemingwayovu až nekritickou podporu republiky.⁵² Hemingway, jako velký milovník Španělska a koridy, vůbec bral tuto válku velice osobně a Španělů si vážil zejména pro jejich vlastnosti jako hrdost, odolnost a samostatnost.⁵³ Sám totiž do velké míry tyto hodnoty vyznával. I přesto, že byl na straně republiky, nebál se ovšem zobrazovat zvěrstva, kterých se obě strany dopouštěly – příkladem může být hromadná poprava fašistů, o kterých vypráví jedna z postav v knize *Komu zvoní hrana*.⁵⁴ Ideologická válka zasáhla civilní obyvatelstvo minimálně ve stejné míře jako armády a naznačila tak, jak velký dopad bude mít světový konflikt, který později vypukne. Již nešlo o to porazit nepřátelské vojsko, ale vymýtit ideologii ze všech poražených, což většinou znamenalo veřejné popravy sympatizantů, které se například právě Hemingway nebojí zobrazovat. Také většina světové inteligence se postavila na stranu slabší a liberálnější republiky, jejíž hrdinský odpor totalitnímu nepříteli vedl až k romantizaci konfliktu.⁵⁵ Přesto republika nakonec podlehla nepříteli i proto, že se díky kombinaci mnohých protifašistických směrů, jako liberalismus, anarchismus a komunismus, nedokázala sjednotit do té míry, aby svými silami definitivně

---

⁵¹ McLoughlin, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 187 - 188. ISBN 9780521720045.

⁵² Burgess, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 67-68. ISBN 9781784531188.

⁵³ Tamtéž, 47-50.

⁵⁴ Hemingway, Ernest. *For whom the bell tolls*. London: Arrow Books, 2004. s. 105 - 136. ISBN 9780099908609.

⁵⁵ McLoughlin, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 186 - 187. ISBN 9780521720045.

porazila frankistické jednotky, které byly lépe vyzbrojené, vycvičené, svému vůdci fanaticky oddané a hlavně jednotné.⁵⁶

---

⁵⁶ BOLLOTEN, Burnett. *The Spanish Civil War*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1991. s. 638. ISBN 9780807819067.

6 Stephen Crane (1871 – 1900)

6.1 O autorovi

Autor románu *Rudý odznak odvahy* (*The Red Badge of Courage*) se narodil 1. listopadu 1871 do zbožné rodiny s dlouholetou tradicí patriotismu. Jeho otec, reverend Jonathan Crane, zvolil pro své čtrnácté dítě (ze všech se dospělosti dožilo pouze osm) jméno Stephen po dvou svých předcích (otce a syna), kteří připluli z Anglie v roce 1635.⁵⁷ Rodinné zázemí se poté promítlo i do jeho tvorby, jakkoliv se snažil vymanit z rodinné tradice. Jelikož všichni jeho sourozenci byli starší a nejmladšímu z nich bylo osm, byla malému Stephenovi věnována veškerá pozornost a on tak vyrůstal téměř jako jedináček.⁵⁸ Přes jeho poněkud chatrné zdraví se začala záhy projevovat jeho inteligence. Jeho dětství bylo poznamenáno úmrtím jeho otce i několika sourozenců.

Vystřídal několik škol, mezi nimiž bychom našli i střední polovojenskou akademii Claverack College, kde strávil dva a půl roku bez většího výsledku, zato získal zkušenosti s armádou a vyslechl mnoho válečných historek z občanské války. Na školu tehdy nastoupil se snem kariéry profesionálního vojáka. Roli v tom sehrál i jeho bratr William, který mu rád vyprávěl o občanské válce, například o bitvě u Chancellorsville nebo Gettysburgu. Z těchto zkušeností poté čerpal při psaní svého románu *Rudý odznak odvahy* (*The Red Badge of Courage*). Přes svůj sen o vojenské kariéře se Stephen nikdy nedokázal přizpůsobit pravidlům ani dodržovat školní řád. Na naléhání své rodiny tedy opustil Claverack College aby zkusil jiné obory, ale v žádném se nenašel. Ve dvaceti třech letech tedy Stephen opouští univerzitu bez jediného dokončeného studia s tím, že: “univerzitní život je ztráta času“.⁵⁹ Dále také vysvětluje, že jeho nezáměr o studium nebyl způsoben averzí vůči knihám, ale tím, že suché kurikulum se mu protivilo v porovnání se zajímavým světem tam venku. Stephen se tak s konečnou platností rozhodl být spisovatelem na plný úvazek. Stejně jako Hemingway byl tedy i Crane nejdříve novinářem a až potom se stal spisovatelem.

Často navštěvoval New York. Jeho hlavním zájmem byla chudá sídliště. Takováto místa ho fascinovala. Z těchto míst také často psal reportáže. Jeho cílem bylo co nejvíce

---

⁵⁷ SORRENTINO, Paul. *Stephen Crane: a life of fire*. London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. s. 19. ISBN 978-0674049536.

⁵⁸ Tamtéž, s. 30.

⁵⁹ Tamtéž, s. 80.

vystihnout obyvatele, jejich situaci a prostředí pro jeho novou knihu, kterou dnes známe pod názvem *Maggie, dítě ulice* (*Maggie: A Girl of The Street*). Jeho sociální smýšlení a zájem o chudé se v puritánské společnosti, kde byla bída vnímaná jako známka lenosti⁶⁰, případně jako boží odplata za spáchaný hřích⁶¹, nesetkaly s pochopením. Díky tomu, že se proslavil právě těmito dvěma díly, ho lze označit za básníka války a bídy, což odpovídá i jeho realistickému až naturalistickému zaměření.⁶²

V roce 1893 v něm pak začala klíčit myšlenka napsat válečný román z občanské války. Kniha, kterou dle vlastních slov „nevědomky promýšlel již během svého dětství“,⁶³ kdy byl jako většina chlapců fascinován vojenskými historkami, se měla stát jeho nejlepším dílem. Podobně jako v jiné své tvorbě i tentokrát využil zkušeností z vlastního života. Jméno Fleming si pro hlavního hrdinu vypůjčil od své švagrové a samotný hrdina nese nápadné rysy autora. Často pracoval přes noc. Vzhledem k tísnivé finanční situaci si musel půjčovat, jelikož neměl ani patnáct dolarů na poplatek za přepsání na stroji.⁶⁴ Pro svůj nejslavnější román, nyní již pojmenovaný *The Red Badge of Courage*, nakonec našel odběratele. Román vycházel na pokračování a to hned v několika novinách. Jeho román z občanské války i tak sklidil velmi pozitivní hodnocení. Zvláště byl chválen důraz na realističnost a obraznost díla. Úspěch to byl o to větší, že Crane nikdy nebyl ve válce a tu občanskou znal pouze z literatury a vojenských historek.⁶⁵ Po tomto úspěchu dostal Stephen zakázku na napsání cyklu o bojištích občanské války do novin. Také napsal několik dalších povídek s válečnou tematikou, ale již ne s takovým úspěchem.

Poté se účastnil, podobně jako Hemingway, válečných konfliktů jako zpravodaj. Byl poslán na Kubu, aby informoval o zdejších nepokojích. Cestou Cranea potkala nehoda, kdy se parník SS Commodore, na kterém plul, potopil na řece Svatého Jana.⁶⁶ Crane

---

⁶⁰ WEBER, Max. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2001. ISBN 1579583385.

⁶¹ HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 81. ISBN 8085787202.

⁶² Tamtéž. s. 61.

⁶³ DAVIS, Linda. *Badge of Courage: The Life of Stephen Crane*. Boston: Houghton Mifflin, 1998. s. 64. ISBN 9780899199344.

⁶⁴ SORRENTINO, Paul. *Stephen Crane: a life of fire*. London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. s. 138. ISBN 978-0674049536.

⁶⁵ PROCHÁZKA, Martin, QUINN, Justin, ed. *Lectures on American literature*. Praha: Karolinum, 2011. s. 141. ISBN 9788024619965.

⁶⁶ SORRENTINO, Paul. *Stephen Crane: a life of fire*. London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. s. 225. ISBN 978-0674049536.

společně s kapitánem a dalšími dvěma muži, poté strávili den a půl na záchranném člunu, načež se pokusili přistát na pláži. Člun se ovšem převrhl a trosečníci byli nuceni na břeh doplavat. Jeden z nich při tom zahynul. Crane tento traumatický zážitek promítl do své povídky *Otevřený člun* (*The Open Boat*). Znovu se na Kubu vypravil v roce 1898. Přes své chatrné zdraví se nechal najmout jako válečný zpravodaj a vyplul informovat o španělsko-americké válce. Do konfliktu se dokonce sám zapojil, když pomáhal dopravovat depeše z fronty americkému velení.⁶⁷ Do června informoval z bojišť a také o celkové situaci na ostrově. Jeho zdraví se však stále zhoršovalo a nakonec v roce 1900 ve věku 28 let umírá v Badenweileru v Německu, kde si chtěl léčit svou tuberkulózu.⁶⁸

---

⁶⁷ Tamtéž, s. 282 – 292.

⁶⁸ Tamtéž, s. 367.

6.2 Rudý odznak odvahy (1895)

6.2.1 Hlavní hrdina

Crane se nebojí ukazovat pravou tvář války.⁶⁹ V tomto díle již nejde o pohled na válku plný patriotismu a hrdinství. Hlavní protagonista Henry Fleming není neohroženým hrdinou. Místo toho jde o nezkušeného mladíka, který si představuje válku velice idealisticky. V knize několikrát přirovnává svoje zážitky k řeckým eposům. Když se s ním matka loučí, je Henry zklamán, že mu neřekne, aby se vrátil se štítem nebo na něm.⁷⁰ Také dlouhým čekáním na střet je zklamán. Říká si, že časy velkého hrdinství jsou zřejmě pryč. Zlom ale nastává ve chvíli, kdy se skutečně dostává do bitevní vřavy. Po několika útocích nepřítele je odloučený od své jednotky a raději utíká z bojiště s tím, že sám sebe přesvědčuje, že jeho jednotka musela ustoupit také.⁷¹ Když potom zjišťuje, že ve skutečnosti zbaběle utekl, těžko se s tím vyrovnává.

6.2.2 Role barev v díle

V díle hrají velkou roli barvy a jejich symbolika. Jedním z důvodů je jistě fakt, že autor čerpal inspiraci z válečných fotografií. Už jenom název, který odkazuje na rudou barvu jako symbol hrdinství. Zřejmě proto, že častým symbolem válečného hrdiny je zranění jako důkaz toho, že prolil svou krev v boji za spravedlivou věc. Dále jsou zde výjevy, které působí na čtenáře, jakoby šlo o malbu či fotografii⁷² – například když Henry narazí na mrtvého vojáka v lese.

6.2.3 Vliv realismu a naturalismu

Přestože nejde o nijak dlouhé dílo, přispěla kniha ke změně pohledu na podobu válečného románu.⁷³ Je zde jasně patrný odklon od romantického pojetí. Důvodů je několik. Americká občanská válka je jedním z prvních moderních konfliktů. Hlavní bojovou silou není profesionální voják, ale naverbovaný civilista vycvičený

---

⁶⁹ HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 80. ISBN 8085787202.

⁷⁰ CRANE, Stephen. *Rudý odznak odvahy*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1958. s. 44.

⁷¹ Tamtéž, s. 89.

⁷² HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 80. ISBN 8085787202.

⁷³ RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 217. ISBN 8020405860.

profesionálním vojákem.⁷⁴ Tím se logicky rozšiřuje obecné povědomí o válce. Díky vědeckému pokroku jsou vojáci vyzbrojeni stále efektivnějšími zbraněmi, což v kombinaci s masovou mobilizací vede k ohromným ztrátám na životech. Válka stála Ameriku milion lidských obětí a obrovské ztráty na majetku. Není tedy divu, že se tolik zapsala do povědomí Američanů.

Velkou pozornost věnuje Crane padlým. Henry se neustále setkává se smrtí, ale autor ani tak nepopisuje průběh umírání jako spíše to, jak padlí vypadají po smrti. Opět narážíme na scény, které vypadají, jakoby byly zachycené fotografem. Výjevy mrtvých jsou statické a působí mnohem více jako obraz než jeviště. Některé pak působí až naturalisticky svým detailním popisem zemřelých. „Nakonec přišel na místo, kde vysoké klenoucí se větve vytvářely jakousi kapli. Zlehka odhrnul zelené dveře a vstoupil...Díval se na něho mrtvý muž, který seděl opřen zády o sloupovitý strom. Mrtvola měla na sobě uniformu, která kdysi bývala modrá, ale nyní vybledla do truchlivého odstínu zeleně. Oči, vypoulené na jinocha, nabyly kalné barvy, jakou lze vidat na bocích mrtvé ryby. Ústa byla otevřená. Jejich červeň se změnila v děsivou žlut. Po šedé pokožce obličeje pobíhali mravenečkové... Mrtvý a živý si vyměnili dlouhý pohled...Jinoch začal ustupovat s tváří stále otočenou tam k tomu. Báł se, že kdyby se otočil, mrtvola by vyskočila a plíživě ho pronásledovala.“⁷⁵ Z této ukázky si lze všimnout dvou věcí: 1) Je zde jasně patrné, jak velkou roli v autorově popisu hrají barvy. 2) Mrtví hrají v knize takřka stejně důležitou roli, jako hrají živí a autor o nich píše (nebo spíše Henry je vnímá), jakoby byli stále na živu. Na jiném místě knihy narazí na opuštěné budovy, a dvůr posetý mrtvolami. Je řečeno, že místo působí komorně a zemřelí nechtějí být rušeni. Jakoby měl každou chvíli některý z nich vstát a říci Henrymu, aby vypadl.⁷⁶

„Svět, který Henry objevuje, není stvořen pro něj: znevažuje totiž jeho vlastní já natolik, že se začne považovat za „něco velmi maličkého“. Hrdinství a zbabělost nejsou volní akty, ale činnosti pudů. Jeho zranění není ani tak iniciační rituál (dospělosti) jako spíše

---

⁷⁴ HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 80. ISBN 8085787202.

⁷⁵ CRANE, Stephen. *Rudý odznak odvahy*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1958. s. 98.

⁷⁶ Tamtéž, s. 101 – 102.

zásah z nihilistického světa a jeho hrdinství je stejně dvojnásobné jako hrdinství slabých hrdinů Josepha Conrada.⁷⁷

6.2.4 Crane a Hemingway

Crane se pravděpodobně stal inspirací pro Ernesta Hemingwaye.⁷⁸ Nejen, že se jejich životní příběh značně podobá., dokonce i jejich tvorba vykazuje podobnosti. Oba volí válečná témata a oba podobně přistupují k vykreslování násilí.⁷⁹ Také nikdy nezasahují do děl svými vlastními názory.⁸⁰ Místo toho promlouvají ke čtenáři příběhem. Zatímco velmi podrobně popisují krajinu a celé zasazení příběhu, jejich postavy nejsou popisovány nijak podrobně a to i co se emocí týče. U Hemingwayova Roberta Jordana například víme velice podrobně o tom, jak uvažuje, ale o tom, co ve skutečnosti cítí, se můžeme pouze dohadovat. Vlastně ani on nemá úplně jasno v hodnotách a nějakou jistotu nachází až ke konci knihy, kdy si uvědomí, že svět přeci jen stojí za to, aby se za něj bojovalo.⁸¹ Stejně tak ani u Henryho nevíme mnoho, kromě toho, že jde o idealistického mladíka, který pochybuje o své odvaze a chce dosáhnout slávy podobně jako antičtí hrdinové z bájí. Oproti tomu jakoby Hemingwayovy postavy byly ideálů zbaveny. Roli tu hraje jednak doba, ve které byla díla napsaná, ale i osobnost autora.

6.2.5 Vyobrazení nepřítele

Popis nepřítele v knize není nijak konkrétní a ani není důležitý, jelikož kniha se soustředí na jednu postavu. Také jde o občanskou válku, tudíž se dá předpokládat, že jde o podobné lidi, jako je hlavní hrdina a jeho kamarádi. Na začátku se setkávají hlídky obou stran a rozmlouvají spolu přes řeku.⁸² Hlídky Konfederace jsou popisovány jako obyčejní muži. Henry také slyší vojenské historiky o tom, že nepřítel je oslabený, jelikož mu došly zásoby nebo naopak, že proti nim stojí krvelačný nepřítel, který nebere

---

⁷⁷ RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 217. ISBN 8020405860.

⁷⁸ DAWES, James. *The Language of War: Literature and Culture in the U.S. from the Civil War through World War II*. Belknap: Harvard University Press, 2002. s. 93 – 94. ISBN 9780674015944.

⁷⁹ METZMEIER, Clara. *Stephen Crane & Ernest Hemingway: A Study in Affinities*. In: Masters Theses & Specialist Projects. [online]. 1982 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://digitalcommons.wku.edu/theses/2617>.

⁸⁰ RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 217. ISBN 8020405860.

⁸¹ STRAUMANN, Heinrich. *American literature in the twentieth century*. New York: Harper & Row, 1965. s. 133.

⁸² CRANE, Stephen. *Rudý odznak odvahy*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1958. s. 47.

zajatce.⁸³ Tyto zvěsti spíše dokreslují situaci o tom, že prostí vojáci vůbec netuší, jak se válka vyvíjí.

6.2.6 Obraz války

Samotný boj v této knize plní roli zkoušky skrze níž hlavní protagonista musí projít. Nejde tedy v první řadě o podrobný popis bojů a samotné dílo si neklade za cíl popisovat taktiku nebo historické reálie, i když je ceněné za to, jak autenticky bitvu vykresluje. Z díla je i přesto, že se soustředí na hlavního hrdinu a jeho osobní prožitek, jasně patrné, že se jedná o bitvu u Chancellorsville.⁸⁴ V této bitvě nakonec vyhrála armáda Konfederace za cenu obrovských ztrát na obou stranách. Přes její vítězství nakonec ovšem bitva vyzněla lépe pro Unii, jelikož své ztráty dokázala mnohem snáze nahradit. Crane se však daleko více soustředí na dojmy a zážitky. Mnohem více řeší osobní situaci hlavního hrdiny. Ten nejdříve zažívá hrůzu při prvním kontaktu s nepřítelem, což ho nakonec vede k tomu, že utíká z bojiště. Jeho útěk mu ale spíše než úlevu přináší ještě větší nepříjemnosti, jelikož všude kolem sebe vidí příklady hrdinskosti a obětí. Když potom vidí umírat kolegu ze své jednotky, cítí se příšerně. Fakt, že když se vrátí k jednotce, jeho kolegové se o něj starají, místo aby ho čekal trest, ještě znásobí jeho výčitky. Zážitky mimo boj jsou nakonec pro Henryho důležitější, než přímý střet. Právě jeho špatné svědomí, že nechal kamarády v boji, ho nakonec vede k tomu, že se stane tím nejodvážnějším z nich.

6.2.7 Závěr kapitoly

Jak už bylo řečeno, Crane se snaží líčit válku realisticky bez příkras a patriotismu. Henry se nestává hrdinou, protože ho vlast povolala. Spíše se vypravuje do války, protože sní o hrdinství v antickém stylu. Chce být hrdinou, který se vrátí se štítem, nebo na něm. I tak se Crane ovšem nemohl úplně oprostít od americké vojenské tradice. Od vojáka se očekává odvaha. Henryho matka mu na začátku díla připomíná, že má plnit, co mu řeknou a že jestli bude mít na výběr mezi daremností a smrtí, tak ať ho ani nenapadne volit daremnost.⁸⁵ Jinými slovy u vojáka se tradičně očekává, že bude

---

⁸³ Tamtéž, s. 48.

⁸⁴ SORRENTINO, Paul. *Stephen Crane: a life of fire*. London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. s. 169. ISBN 978-0674049536.

⁸⁵ CRANE, Stephen. *Rudý odznak odvahy*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1958. s. 45.

odvážný a pokud má padnout, musí padnout se ctí. Crane se ovšem vyhýbá jakékoliv zmínce o boji za spravedlivou věc. Nesnaží se válku ospravedlňovat, ani nehledá důvody boje.⁸⁶ Spíše se snaží čtenáři ukázat hrůzy války, kterými musí jedinec projít a jak těžké je pro vojáka vydržet a plnit své povinnosti.

---

⁸⁶ RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 217. ISBN 8020405860.

7 Joseph Conrad (1857 – 1924)

7.1 O autorovi

Nenašli bychom mnoho spisovatelů s tak pestrá minulostí, jakou má Joseph Conrad. „Polský emigrant, který se stal kapitánem britského obchodního námořnictva, aby se nakonec proměnil v jednoho z největších autorů 20. století.“⁸⁷ Conrad, původním jménem Józef Teodor Konrad Nałęcz Korzeniowski, se narodil do rodiny polského nižšího šlechtice na dnešní Ukrajině. Polsko tehdy neexistovalo jako samostatný stát a Conradův otec jakožto polský patriot a vzdělanec dělal vše pro to, aby Polsko znovu získalo samostatnost. Za to byla rodina vyhnána ruskými úřady do nehostinné Volgady.⁸⁸ Conradova matka zde zemřela na tuberkulózu, což otce těžce poznamenalo a vedlo k jeho silnému přilnutí k víře. Hlavní ale je, že během této doby začal mladý Conrad unikat před strastmi života k literatuře. Četl dobrodružné romány, například od Adama Bernarda Mickiewicze, Victora Huga nebo Miguela de Cervanta y Saavedry.⁸⁹ Po smrti otce opouští východní Evropu a nechává se najmout do námořnictva. Nejdříve do francouzského a později do britského. S ním pak pluje Pacifikem, navštěvuje Austrálii a dostává se také do nitra afrického kontinentu.

7.1.1 Práce v Kongu

V roce 1889 dostává tehdy již zkušený kapitán Joseph Conrad nabídku práce na parníku v Kongu.⁹⁰ Muž, kterého Afrika již dlouho lákala, tehdy přijímá a podepisuje smlouvu na tři roky. Místo dobrodružství však v Kongu nachází tu nejbrutálnější ukázkou koloniálního vykořisťování. Tehdejší Svobodný stát Kongo přímo podléhal vládě belgického krále Leopolda II., a to jako soukromé vlastnictví, nikoliv jako území podléhající belgické vládě.⁹¹ Tento panovník si přivlastnil území Konga během takzvaného „dělení Afriky“ a dokázal ostatní evropské státy přesvědčit, že mu jde v první řadě o pokrok a humanitární práci. Reálně se však jednalo o snahu maximálního vytěžení veškerých zdrojů, které tato africká země poskytovala, včetně těch lidských. Koloniální Kongo stálo na práci otroků, kteří pro bílé kolonialisty neměli v podstatě

---

⁸⁷ GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 8. ISBN 9781843919070.

⁸⁸ Tamtéž, s. 9.

⁸⁹ Tamtéž, s. 10.

⁹⁰ Tamtéž, s. 33.

⁹¹ EWANS, Martin. *European Atrocity, African Catastrophe: Leopold II, the Congo Free State and its Aftermath*. Abingdon: Routledge, 2002. s. 126. ISBN 9780700715893.

žádnou cenu. Svobodný stát Kongo nakonec zanikl v roce 1908, kdy ho anektovala belgická vláda na nátlak ostatních evropských států. Odhaduje se, že během Leopoldovy správy zemřelo v Kongu na 10 milionů lidí.⁹² Zde je možná na místě říci, že právě sochy Leopolda II. se staly v Belgii terčem útoků během rasových protestů spojených se smrtí Afroameričana George Floyd a jsou nyní přemísťovány do muzeí.⁹³

Podmínky v tehdejším Kongu byly otřesné a Conrada samotného se velice dotkly. Události, kterých se stal svědkem, nakonec posloužily jako inspirace pro jedno z jeho nejznámějších děl, nesoucí přílehlavý název *Srdce Temnoty* (*Heart of Darkness*, 1899). I když bylo *Srdce temnoty*, mistrovské dílo, které se vzniklo na základě jeho výpravy, nejprve považováno za přehnané, později na něj bylo nahlíženo jako na překvapivě přesné.⁹⁴ Podobně jako koloniální minulost má i Conradův román dosud vliv na evropskou kulturu. Byl zvolen do sta nejvlivnějších románů 20. století⁹⁵ a také posloužil jako vzor pro velkofilm *Apokalypsa* (*Apocalypse Now*, 1979) od amerického režiséra Francise F. Coppoly. Snímek je zasazen do války ve Vietnamu, jinak se ale drží předlohy.⁹⁶

Knihy jednoznačně poukazují na negativní jevy kolonialismu. K diskusi zůstává, zda je Conrad proti kolonialismu z důvodu vykořisťování tamních obyvatel a přírody, nebo proto, že africký kontinent podle něj ničí kvality bílého muže.⁹⁷ Kniha se zřejmě dá vykládat oběma směry. Ano, v knize lze nalézt výrazy a vyobrazení, která dnes můžeme označit za projevy rasismu. Na druhou stranu je třeba knihu vnímat v kontextu doby. V době vzniku jde o poměrně pokrokové dílo. Možná právě autorův původ mu umožňuje nahlížet na kolonialismus a imperialismus mnohem kritičtěji, než by dokázal rodilý Brit. Autor se stále drží tradiční představy, že civilizace přináší pořádek a blahobyt. Na druhou stranu zároveň poukazuje na to, jak rychle se mohou ty nejlepší úmysly změnit ve zločiny pod vlivem primitivních pudů, které v sobě stále má každý z

---

⁹² ČESKÁ TELEVIZE. Vyhladil miliony Konžanů. Antverpy po protestech odstranily sochu krále Leopolda II. In: ČT 24 [online]. 2020 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3115838-vyhladil-miliony-konzanu-antverpy-po-protestech-odstranily-sochu-krale-leopolda-ii>.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 35. ISBN 9781843919070.

⁹⁵ MODERN LIBRARY. *100 Best Novels* [online]. 1998 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <http://www.modernlibrary.com/top-100/100-best-novels/>

⁹⁶ HOSKING, Sue a Dianne Schwerdt. *Extensions: Essays in English Studies from Shakespeare to the Spice Girls*. Kent Town: Wakefield Press, 1999. s. 113. ISBN 1862544980.

⁹⁷ DENBY, David. The Trouble with "Heart of Darkness": Is Joseph Conrad's novel a critique of colonialism, or an example of it?. In: *The New Yorker* [online]. 1995 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/1995/11/06/the-trouble-with-heart-of-darkness>.

nás. Nakonec i představu civilizace a pokroku jako záruky bezpečnosti a blahobytu většina autorů opouští po první světové válce. Ta totiž ukázala, že technologická vyspělost není zárukou života v luxusu a zároveň narušila víru v morální kvality člověka.⁹⁸

7.1.2 Joseph Conrad a Stephen Crane

Jedním z dobrých přátel Josepha Conrada byl i spisovatel Stephen Crane. Tito dva významní autoři si nepadli do noty náhodou. Oba poukazují na příkoří světa a objevují temné stránky člověka.⁹⁹ Crane ve svých dílech řeší chudobu a hrůzy války, Conrad zase úskalí života na moři a hrůzy koloniálního režimu. Oba také byli zprvu kritizováni za přehnanost, ovšem záhy se ukazuje, že jejich díla obsahují velkou míru realističnosti.

---

⁹⁸ RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 257. ISBN 8020405860.

⁹⁹ Tamtéž, s. 217.

7.2 Srdce temnoty (1902)

7.2.1 Hlavní hrdina

Jak již bylo řečeno, román obsahuje autobiografické prvky. Děj je rámcově zasazen na loď kotvící na řece Temži. Hlavní hrdina, námořník Charles Marlow, zde při západu slunce vypráví své zážitky během své služby v Africe na parníku. Vypravěčem je pak bezejmenný člen posádky, který Marlowovo vyprávění poslouchá. Někdy se jejich líčení příběhu vzájemně střídá a doplňuje. Autor tak uvádí příběh a zároveň se do určité míry distancuje od hlavního hrdiny. Přesto je podobnost Conrada s Marlowem jasně patrná. Marlow se také původně plaví s obchodním námořnictvem v Indickém oceánu a poté se vrací do Anglie, kde nemůže najít práci, až je mu nabídnuta příležitost v Africe. Kongo jako takové sice nikde v románu není vysloveně zmíněno, ale z místních názvů i vzhledem k tomu, jak podobný je obsah románu s autorovým zážitkem, není o místě děje pochyb. V románu původní kapitán parníku umírá a velení přebírá právě Charles Marlow (Conrad). Tato pasáž vychází přímo ze života samotného autora - na jeho zpáteční cestě na palubě jeho parníku nově jmenovaný správce jménem George-Antoine Klein onemocní a během plavby zemře. Tato skutečná postava se stala inspirací pro hlavního literárního antagonistu příběhu, pana Kurtze. Ten v originální verzi knihy dokonce nese i jeho jméno, ale charakterově Kleinovi zdaleka neodpovídá.¹⁰⁰

7.2.2 Protikoloniální nebo protiválečné dílo?

Nabízí se otázka, zda lze srovnávat protiválečné romány a *Srdce temnoty*. Je několik důvodů, proč si srovnání zaslouhují. I když v *Srdci temnoty* nejde přímo o otevřenou válku mezi dvěma státy, jednoznačně jde o vojenský konflikt. Hrůzy, se kterými se Marlow setkává, jsou stejně strašlivé jako ty, se kterými se setkávají Robert Jordan, Stephen Wraysford nebo Henry Fleming. Kolonie, která je v knize zobrazována, funguje pod vojenskou správou. Na klidnějších místech jde o stanné právo (stanice na výrobu cihel)¹⁰¹, na těch méně klidných jde již o otevřený boj (francouzská „permanentní válka“)¹⁰². *Srdce temnoty* není primárně dobrodružný román. Stylem, postavami i atmosférou se mnohem více podobá spíše *Rudému odznaku odvahy*. Charles Marlow se vypravuje do Afriky jako zaměstnanec koloniální společnosti a postupně si

¹⁰⁰ GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 36. ISBN 9781843919070.

¹⁰¹ CONRAD, Joseph. *Srdce temnoty*. Praha: Dokořán, 2010. s. 41. ISBN 9788073633073.

¹⁰² Tamtéž, 21.

uvědomuje (aniž by to v knize bylo explicitně řečeno) čeho se ve skutečnosti stává součástí. Podobně jako hrdinové z ostatních románů analyzovaných v této práci je i on původně nadšený a očekává dobrodružství. Avšak už při první návštěvě obchodní stanice¹⁰³ zjišťuje, že se zde děje něco hodně špatného a postupem času si začíná stále více uvědomovat, že je jako zaměstnanec koloniálního režimu spoluvinný za všechno, co se kolem něj děje.

7.2.3 Temný kolonialismus

Když se se svou lodí konečně dostane po řece do nitra pralesa, stává se svědkem nelidského zacházení s místními domorodými obyvateli, se kterými je nakládáno jako s levnými pracovními prostředky. Jsou nuceni do celodenní, fyzicky náročné práce, bez nároku na odměnu. Slouží jako obyčejní otroci Evropanům, kteří do Afriky připluli za vidinou snadného zisku. „Černé postavy se krčily, ležely a seděly mezi stromy, opíraly se o jejich kmen a tiskly se k zemi napůl viditelné napůl pohlcené přítímím, ve všech pózách bolesti, rezignace a zoufalství.“¹⁰⁴ „Nebyli to nepřátelé ani zločinci. Teď se už nepodobali ničemu pozemskému – byly to jen černé stíny nemoci a hladovění bez ladu a skladu ležící v zelenavém šeru.“¹⁰⁵ Svezli je sem ze všech zátok na pobřeží zcela legálně na podkladě časově vymezených smluv. Tady je pohltilo nehostinné prostředí, živili je tu stravou, na kterou nebyli zvyklí, a když onemocněli a ztratili výkonnost, bylo jim dovoleno, aby se odšourali a odpočinuli si.¹⁰⁶ Zde je patrný konflikt mezi dvěma odlišnými světy – na jedné straně vidíme svět bílého muže, který je zaslepen svou touhou po dobývání a ovládnutí planety, na straně druhé stojí svět domorodých Afričanů, kteří jsou zjevně vykořisťováni a násilím zavlčeni do něčeho, co vidí poprvé v životě a neví si s tím rady. Kolonizátoři jsou představitelé evropské rozpínavosti, která se před ničím nezastaví a rozumí pouze materiální věcem. To kontrastuje se skromnou existencí původních obyvatel pralesa, kteří ctí zákony přírody a problémy „vyspělých civilizací“ jsou pro ně nepochopitelné. Na začátku knihy Marlow, který si je (jako jeden z mála lidí) vědom špatností spojených s objevováním nového území, vypráví posádce o starověkých Římanech, ale přitom naráží na moderní kolonialismus: „Nebyli to žádní kolonizátoři. Jejich spravování země – to byl prachobyčejný útisk, sotva něco víc. Byli

---

¹⁰³ Tamtéž, s. 33 – 48.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 26.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

dobyvatelé a k tomu člověk potřebuje jenom hrubou sílu – nic, čím by se moc chlubil. Když ji má, poněvadž síla je vlastně vždycky náhodná, plyne z toho, že ti druzí jsou slabí. Urvali, co se urvat dalo, jednoduše proto, že to bylo k mání. Byla to prostě jen násilná loupež, vražda spáchaná za přitěžujících okolností a ve velkém měřítku a ti lidé se do toho hnali slepě, což je velice příznačné pro ty, kdo se pustí do křížku s temnotou. Dobýt nějakou zemi znamená většinou vzít ji těm, kdo mají jinou barvu pleti nebo trochu rozplesklejší nos než my a to není vůbec nic pěkného, zvláště když do toho člověk vidí hodně zblízka. Vykoupit to může jedině idea. Ne nějaká sentimentální záminka, ale idea a nesobecká víra v tu ideu – něco, co si člověk postaví před sebe, čemu se může klanět a nabídnout obět'...“¹⁰⁷

7.2.4 Vyobrazení nepřítele

Celým románem prochází odkazy na temnotu. Jde o symbol. Temnota barbarství a zaostalosti zde kontrastuje se světlem civilizace, ale také nevinnosti nebo nevědomosti v případě Kurtzovy snoubenky¹⁰⁸. Název neodkazuje ani tak na skutečnou temnotu, ale spíše na srdce hlavního antagonisty. Samotný Kurtz v podstatě temnotu ztělesňuje. Conrad se při jeho tvorbě inspiroval známou německou legendou - postavou učence, doktora Fausta, který uzavřel smlouvu s Mefistofelem a zaprodal tak svou duši, aby dosáhl moci a vědění.¹⁰⁹ Kurtz je de facto ztělesněním ďábla na zemi a africké vnitrozemí nese podobnosti s peklem. Čím hlouběji do pralesa se výprava dostává, tím větší hrůzy zde nachází. Jde o samou hranici známého a na jeho konci se Marlow setkává s Kurtzem, který je místními domorodci uctíván jako bůh. Tady bychom zase mohli poukázat na to, že přerod Kurtze ze skvělého správce v sadistického vůdce domorodců lze vykládat dvěma způsoby. Je možné, že Kurtz byl takový vždy a moc, kterou dostal, z něho udělala monstrum. Druhou možností je, že to byla africká džungle, která z Kurtze netvora vytvořila, stejně tak, jako působí na ostatní kolonialisty. Během výpravy se Marlow setkává pouze s brutalitou, leností a korupcí. Ze své výpravy si nese jen samé negativní vzpomínky, které se mu v mysli vrací i po návratu do Evropy. Poslední slova Kurtze, který na zpáteční cestě umírá, jsou „Ta hrůza! Ta hrůza!“¹¹⁰ Jde tedy o slova pomateného blouznícího člověka, nebo Kurtz v džungli zažil něco tak

---

¹⁰⁷ Tamtéž. s. 10.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 116 – 122.

¹⁰⁹ GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 36. ISBN 9781843919070.

¹¹⁰ CONRAD, Joseph. *Srdce temnoty*. Praha: Dokořán, 2010. s. 111. ISBN 9788073633073.

hrozného, že se stal tím temným vládnoucím Kurzem a nakonec ho to stálo i život? Conrad interpretaci nechává na čtenáři.

Na postavu Kurtze lze nahlížet hned několika způsoby. Pro většinu čtenářů knihy *Srdce temnoty* se jeho postava jeví jako typicky záporná. Pro hlavního hrdinu Charlese Marlowa je osoba Kurtze zprvu jedním velkým tajemstvím. Z vyprávění ostatních námořníků si postupně buduje ve své mysli Kurtzův obraz skvělého obchodního agenta a charismatického vůdce. Ovlivněn touto představou putuje pralesem společně s domorodci ke Kurtzově základně, která je jeho hlavním sídlem. Zde se s ním poprvé setkává tváří v tvář a náhle se jeho představa o něm střetává s realitou. Vidí lidskou trosku, člověka, který je naprosto zaslepen mocí a není schopen reálně uvažovat. Vydává nesmyslné rozkazy a zneužívá domorodce, kteří ho bezmezně uctívají. Jakýkoliv projev odporu je tvrdě trestán. Palisáda jeho osady je „zdobena“ utátními hlavami domorodců, kteří odmítli plnit jeho rozkazy. Předobrazem Kurtze je, jak už bylo řečeno, z fiktivních postav Faust¹¹¹, který upsal duši ďáblu výměnou za svůj úspěch. V románu jako by Kurtz upsal svou duši divočině. Název díla tak neodkazuje jenom k srdci temné džungle, ale zároveň právě k srdci obchodního agenta Kurtze. Z reálných postav je inspirací pro jeho postavu León Rom. Byl to belgický voják, který se vyžíval v terorizování domorodého obyvatelstva. O Romovi je známo, že si po jedné výpravě obložil zahradu utátními lidskými hlavami, stejně tak, jako je tomu v případě knižní základny.¹¹² Marlow je šokován skutečnou podobou Kurtze, ale zároveň je jím fascinován. Stejně jako mnoho lidí před ním propadá jeho temnému kouzlu, schopnosti získávat si lid pomocí charismatu tak, aby viděli jeho zájmy jako svoje vlastní. Joseph Conrad tímto charakterem v podstatě předbíhá dobu. Jeho Kurtz je předobrazem většiny diktátorů dvacátého století, ačkoliv kniha byla napsána ještě ve století devatenáctém. Také z pozdějšího rozhovoru Charlese Marlowa a Kurtzova kolegy vyjde najevo, že Kurtz měl před sebou slibnou kariéru v politice. „Ten člověk uměl mluvit! Dokázal doslova zelektrizovat obrovské shromáždění. Měl víru – víru – cožpak to nechápete? Uměl přimět sám sebe k tomu, aby věřil v cokoliv – cokoliv. Byl by z něho skvělý vůdce radikální strany. Které strany? zeptal jsem se. Jakékoliv strany, odpověděl novinář. Byl to – byl to – radikál.“ Z tohoto rozhovoru se dozvídáme důležitou informaci: Kurtz měl předpoklad stát se temným vůdcem ještě předtím, než se vydal do

---

¹¹¹ GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 36. ISBN 9781843919070.

¹¹² Tamtéž.

Afriky. Můžeme se tedy domnívat, že Conrad nám chce sdělit, že člověk již musí mít v sobě samém předpoklad k tomu, aby se z něj stal fanatický diktátor. To ostatně platí i pro již zmíněné historické vůdce, u kterých bychom taky našli radikální sklony již v období před tím, než se dostali k moci.

Otázka, která čtenáře může hned několikrát napadnout během celého díla, je: Kdo je skutečným nepřítelem hlavních postav? Zatímco v dílech Conradových současníků jsou často nepřáteli domorodí obyvatelé nebo neprostupná džungle, v jeho vlastním díle je hlavním nepřítelem člověka on sám. To se nejvíce projevuje ve vypjatých situacích, kdy je člověk odkázán jen sám na sebe. Tak se stalo, že kolonizátoři, kteří jsou ponecháni bez dozoru evropských autorit, začínají ztrácet veškeré hodnoty a zatímco v tradičních dílech jsou nositeli pokroku a vyspělosti technické i mravní, v *Srdci temnoty* se právě oni dopouštějí největšího barbarství. Conrad je v tomto přístupu předchůdce autorů jako William Golding nebo Aldous Huxley, kteří právě poukazují na to, že „barbar“ je v každém z nás a představa morálně vyspělého Evropana může velmi rychle vzít za své ve chvíli, kdy jde o život.

7.2.5 Kurtzova snoubenka

Ke konci příběhu těžce nemocný Kurtz nakonec na zpáteční cestě umírá a Marlow nedokáže nikomu říci, jaký člověk to ve skutečnosti byl. V závěru knihy se pak objevuje postava, Kurtzova snoubenka, která na jeho osobnost nahlíží naprosto nekriticky. Z jejího pohledu je Kurtz hrdina, neohrožený dobrodruh, který se vydal do pravého srdce temnoty, aby zde pomohl místním obyvatelům a také své vlasti. Marlow se jí vydává navštívit. Po jejich rozhovoru je ale ještě více zmatený. Z jejího vyprávění je jasné, že Kurtz pro ni byl vším a opravdu ho milovala, zatímco je v knize naznačeno, že Kurtz mezitím v Kongu pojal za manželku domorodou ženu.¹¹³ Snoubenka také chce po Marlowovi vědět Kurtzova poslední slova, která, doufá, že patřila jí. Marlow zalže, že pronesl její jméno¹¹⁴, ačkoliv ve skutečnosti jeho slova zněla „Ta hrůza! Ta hrůza!“¹¹⁵. V tomto případě se můžeme zamyslet nad tím, zda Kurtzova snoubenka pouze podlehla jeho neodolatelnému charismatu a přesvědčivému vystupování (jako mnoho dalších lidí). Nebo snad o zvěrstvech, které se děly v Africe a jichž byl strůjcem,

---

¹¹³ CONRAD, Joseph. *Srdce temnoty*. Praha: Dokořán, 2010. s. 96 - 97. ISBN 9788073633073.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 122.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 111.

vůbec nevěděla a žila v přesvědčení, že tam skutečně koná dobro? Z románu bohužel není patrné, jak se k ní Kurtz choval, když ještě pobýval v Evropě a než se vydal na expedici. Je totiž možné, že to byl úplně jiný člověk, kterého změnila až výprava samotná. Zřejmě by ho už po návratu nepoznali ani jeho nejbližší. V tomto případě jeho snoubenka truchlí pro muže, který vnitřně zemřel již ve chvíli, kdy se do džungle vydal.

Temnota hraje významnou roli nejen v tomto románu. Najdeme ji například i v povídce *Laguna (The Lagoon)*¹¹⁶, kde plní velmi podobnou funkci. Temnota symbolizuje všechno divoké – vinu a zkaženost a to v přírodě i v lidském nitru. Přímým opakem temného Kurtze je jeho belgická snoubenka, která naopak i v jinak temné místnosti září svou čistotou, nezkažeností a upřímnou láskou. Můžeme říci, že ona je vlastně největší obětí celé knihy. Truchlí pro někoho, kdo ve skutečnosti neexistuje. Kurtz, kterého miluje, nikdy nebyl, nebo přinejmenším zanikl při své temné přeměně.

7.2.6 Závěr kapitoly

Joseph Conrad přistupuje k tématu kolonialismu jako válečný reportér. Umožňuje nám vidět realitu, tedy často poměrně nepříjemné věci, které bychom ani vidět nechtěli. Temné vraždící režimy, utiskování původních obyvatel území a jejich vykořisťování. Kolonialismus je v podstatě konflikt dvou kultur, často dvou národů a dvou států. Tyto dva celky, kterých se střet týká, se většinou něčím odlišují – ať už je to barvou pleti, kulturními zvyky nebo jen tím, že jeden má zkrátka něco, co by chtěl mít i ten druhý. Samotný akt ovládnutí jiného území koloniální mocností v sobě zahrnuje násilí, ne-li přímo otevřenou válku. V některých případech jde de facto o okupaci. Nezáleží na tom, zda při tom využívá vlastní vojáky nebo vojáky kolonizovaného státu. Přestože mnoho lidí si v první chvíli pojmy kolonialismus a válka nespojí, ve skutečnosti jsou oba tyto konflikty založeny na podobných principech. O tom by mohli vyprávět zejména ti, kteří se nacházeli v pozici utiskovaného. Znamená to (mimo jiné) omezování svobod, násilné potlačování odporu, vymáhání si poslušnosti a práce ve prospěch ovládajících zemí. Mnohdy se světové velmoci dopouštěly podrobení dalších území skrze ideologii, která tamějším obyvatelům měla podsunout, že cizinci jim přicházejí nabídnout pomoc a prosperitu. To způsobilo prvotní nadšení lidí, kteří se tak vrhli do spárů uzurpátora, aniž by si uvědomili, že tak sebe a svou zemi zaprodali ďáblu. Mnohdy byli oběťmi

---

¹¹⁶ CONRAD, Joseph. *The Lagoon*. Feedbooks, 2018. ISBN 9782377935062.

domorodí lidé, kteří bílé muže viděli poprvé v životě, a proto na ně reagovali různě – od uctívání až k ozbrojeným výpadům. Tato problematika je velmi dobře popsána právě v Conradově *Srdci temnoty*, které zřetelně poukazuje na negativní aspekty kolonialismu.

8 Sebastian Faulks (*1953)

8.1 O autorovi

Sebastian Faulks pochází z právnické rodiny. Jeho otec byl soudce a jeho bratr, Edward Faulks, zastával vysoký post na ministerstvu spravedlnosti a v současnosti je doživotním peerem ve Sněmovně lordů. Sebastian Faulks studoval angličtinu na Cambridge University. Poté, co nějakou dobu působil jako učitel na soukromé škole, začal pracovat jako novinář pro Sunday Telegraph a později pro The Guardian. Je také literárním kritikem. Jeho první knihy byly přijaty s vlažnými ohlasy, ovšem po velkém úspěchu románu *Ptačí zpěv* se rozhodl plně věnovat spisovatelství.¹¹⁷

Podnětem k napsání knihy byla výprava do Francie společně s válečnými veterány. Ačkoliv je jasné, že hlavním motivem knihy jsou britští vojáci bojující na západní frontě, neméně důležitou roli hraje i zasazení do Francie.¹¹⁸ Autor sám umí francouzsky a během studií zde často pobýval. Zážitky a úvahy, které hlavní hrdina knihy, Stephen, prožívá, pramení z autorových návštěv této země. Jde například o plavbu po Sommě. Když byl Faulks na návštěvě Francie a plavil se po této řece, uvědomil si, že dřevěné obložení břehů se podobá zákopovému bednění. Tato podobnost, společně se zápachem tlející vegetace, na něj zapůsobila natolik, že se rozhodl na toto místo zasadit předválečnou část knihy.¹¹⁹ V knize se pak Stephen Wraysford plaví právě v tomto místě společně s rodinou průmyslníka, u které je ubytovaný po dobu své stáže. Během této výpravy v roce 1910 ho pak tlející rostliny vedou k depresivní úvaze o smrtelnosti a pomíjivosti lidského těla.¹²⁰ Sám autor dodává, že pro něj psaní knihy nebylo nic jednoduchého a při psaní se nedokázal vyhnout emocím. Z celé knihy je jasně patrné, že autor má čtenáři co sdělit.¹²¹ V úvodu knihy autor uvádí, že byla napsána z několika důvodů: pro válečné veterány, protože první světovou válku zastínila druhá světová, a k zamyšlení nad tím, jak konflikt ovlivnil další světový vývoj i životy běžných lidí.¹²²

---

¹¹⁷ Sebastian Faulks. [online]. ©2020 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.sebastianfaulks.com/about/>.

¹¹⁸ WHEELER, Pat. *Sebastian Faulks's Birdsong*. London: Bloomsbury Publishing, 2002. s. 12. ISBN 9781441149732.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 13.

¹²⁰ FAULKS, Sebastian. *Birdsong*. London: Vintage, 2014. s. 45-46. ISBN 9781784700034.

¹²¹ WHEELER, Pat. *Sebastian Faulks's Birdsong*. London: Bloomsbury Publishing, 2002. s. 10. ISBN 9781441149732.

¹²² FAULKS, Sebastian. *Birdsong Introduction*. London: Vintage, 2014. ISBN 9781784700034.

8.2 Ptačí zpěv (1993)

8.2.1 Dějové linky

V knize *Ptačí zpěv* je válka jen jedním z motivů, jde ovšem o téma, které prostupuje větší částí díla. Příběh se zaměřuje na hlavní postavy, kterých je více. Každé kapitole knihy dominuje jeden z protagonistů a čtenář v tu chvíli nahlíží na svět jeho pohledem. Jde o zajímavý prvek, protože umožňuje externí pohled na ostatní protagonisty a autor jim tak dodává hloubku. Příkladem může být začátek druhé části knihy, která začíná příběhem z pohledu Jacka Firebrace. Pro čtenáře jde o úplně novou postavu a logicky nejdříve nezná důvod změny postavy do té doby, než jeho očima potkává poručíka Stephena Wraysforda, který má řešit to, že Jack usnul ve službě.¹²³ Faulksovi se daří líčit osudy několika generací v rámci jednoho románu. Jednotlivé dějové linky jsou střídány tak, že se vzájemně ovlivňují a doplňují. O osudu hlavního hrdiny po první světové válce se dozvídáme z druhé dějové linky, která se odehrává v 70. letech.

V knize postupně vidíme svět z perspektivy více postav, ale dalo by se říci, že pouze dva protagonisté jsou hlavní. Tyto dvě postavy také ztělesňují dvě hlavní dějové linky. První je linka Stephena Wraysforda, původně mladíka se slibnou kariérou v textilním průmyslu, který se zamiluje do manželky francouzského podnikatele, ale jejich vztah nevydrží. Do této nešťastné situace přichází válka, které se účastní jako důstojník v britské armádě. Druhá dějová linka se odehrává v sedmdesátých letech. Jde o příběh podnikatelky Elisabeth Bensonové, která čeká dítě s ženatým politikem. Ten stále neví, jestli udělat rozhodný krok a rozvést se se svou ženou kvůli Elisabeth. Tato životní změna ji vede k tomu, že začne zkoumat minulost své rodiny. Objevuje Stephenovy deníky u své matky na půdě. Neví, o koho se jedná a začíná pátrat. Potom se v knize vyskytují ještě další perspektivy, například kapitána Weira a Jacka Firebrace. Jejich příběhy především více rozšiřují informace o první světové válce a slouží jako sonda do myslí vojáka. Čtenář má také možnost vidět Stephena očima ostatních postav.

Dvě linky jsou vzájemně propojeny a doplňují se. Jedna vždy vysvětluje bližší okolnosti druhé. O osudu Stephena po válce se tak například dozvídáme v závěru druhé dějové linky od Elisabethiny matky, která je Stephenovou dcerou.¹²⁴ Její výpověď tak vlastně zakončuje jak dějovou linku Stephena, tak i pátrání Elisabeth. Dozvídáme se, že matka

---

¹²³ Tamtéž, s. 134-135.

¹²⁴ Tamtéž, s. 492-495.

Elisabeth je dcerou Isabelle a Stephena, ovšem adoptovala ji její sestra Jeanne, kterou si nakonec Stephen vzal za ženu. Události během války tak najednou čtenář vidí v úplně novém světle. Jednou z hlavních myšlenek je pak to, že ačkoliv se jedinci může zdát, že události dávno minulé jsou nepodstatné, stále dokážou ovlivnit současnost. Příkladem může být to, že Elisabeth, která se až zpětně dozvídá, že Stephen je ve skutečnosti její dědeček, pojmenovává syna na základě slibu svého otce. Stephen slíbil umírajícímu Jackovi Firebraceovi, že své dítě pojmenuje na počest Jackova zesnulého syna. Elisabeth, která se o tom dozvídá z deníků, proto pojmenovává svého novorozeného syna John.¹²⁵

Jednotlivé části knihy se liší zasazením, časem, ale dokonce připomínají i jiné žánry. Různé dějové linky mají různou atmosféru i způsob vyprávění. Části popisující válku lze označit jako válečný román. Důraz na lásku, vztahy a romantiku by zase odpovídal románu milostnému. Pak jsou tu kapitoly, kdy Elisabeth pátrá po tom, komu patří deníky, které našla na půdě u své matky. Tyto části by zase odpovídaly detektivní zápletce. Dá se říci, že kniha si bere od každého žánru trochu.

Co do filozofických myšlenek lze hlavního hrdinu přirovnat k Hemingwayovu Roberu Jordanovi, ale částečně i k Marlowovi ze *Srdce temnoty*. Stephen je beze všech pochybností pragmatik. Má sklony k negativním myšlenkám, depresím a neštítí se násilí. To vše souvisí i s jeho minulostí. Vychovával ho strýc, který se neživil zrovna legálně a tak Stephen skončil v sirotčinci. Ujal se ho bohatý podnikatel, který ho ovšem nevychoval jako syna, ale spíše se ho ujal, protože v něm viděl potenciál.¹²⁶ Stephen tedy procházel životem, jak nejlépe dovedl, ale jde o postavu schopnou a inteligentní. Jedná se o podobný archetyp jako Robert Jordan, tedy válečný hrdina, jehož hlavním cílem je splnit své poslání. Stephen ovšem nenese všechny rysy Hemingwayova hrdiny. Je empatičtější a mnohem více se na něm promítají hrůzy války, i když se to snaží skrývat. Jeho dcera zmiňuje, že Stephen po válce dva roky téměř vůbec nemluvil.¹²⁷ Také si velmi zakládá na sebekontrolě. Díky své přemýšlivosti a hloubavosti přijde ostatním vojákům jako podivín.¹²⁸ V podstatě jeho jediným přítelem je kapitán Weir.

---

¹²⁵ Tamtéž, s. 502.

¹²⁶ Tamtéž, s. 104.

¹²⁷ Tamtéž, s. 494.

¹²⁸ Tamtéž, s. 137.

8.2.2 Název díla

Název díla není náhodný. Ptáci jsou častým symbolem, který se v příběhu několikrát opakuje. Představují život a optimismus. Jejich radostný zpěv je často v protikladu se smutkem či nenávisí Stephen Wraysforda. Ten má fobii z ptáků a mívá noční můry o hejnu, které mu vyklove oči.¹²⁹ Na frontě, která jinak představuje pouze smrt a destrukci, po ukončení bojů zpívá skřivan. Stejně tak ve chvíli, kdy se Elisabeth narodí syn, její partner na zahradě vyplaší vrány, které v tomto případě mohou symbolizovat vyrovnání se s minulostí, jelikož pojmenováním svého syna Elisabeth splňuje slib svého otce.

8.2.3 Role času v románu

Ptačí zpěv je ozvláštněn tím, že se v něm vyskytuje více dějových linek v různých časových obdobích a s různými protagonisty. Určitá místa se v knize objevují několikrát a to v různém čase. Nejde o náhodu. Autor tím zdůrazňuje popisované změny. Tam, kde se původně žilo poklidně a kde lidé chodili na pikniky, pak umírají tisíce vojáků při sebevražedných útocích proti dobře opevněnému nepříteli.¹³⁰ Na místě, kde probíhá během válečné části velká ofenziva, Elisabeth během svého pátrání objevuje pomník padlým a je zděšena množstvím jmen vytesaných na památníku.¹³¹ Tady autor čerpá i z vlastních zkušeností, jelikož sám u pomníku byl a popisuje, jak na něj zapůsobil ne svou velikostí, ale především tím, že celý jeho povrch byl popsán jmény mladých mužů, kteří padli v boji.¹³²

8.2.4 Milostná zápletka

„*Ptačí zpěv* je jednoduše romantický příběh zasazen do Francie na pozadí první světové války.“¹³³ Milostný příběh ve Faulksově díle je poměrně složitý, ale podobně jako v případě knihy s názvem *Komu zvoní hrana* poukazuje na to, jak osudy lidí změní válka. Během stáže ve Francii potkává Stephen Wraysford Isabelle, manželku továrníka Azaira. Zamilují se do sebe a oba zahazují své dosavadní životy. Stephenova láska

---

¹²⁹ Tamtéž, s. 47.

¹³⁰ Tamtéž, s. 217.

¹³¹ Tamtéž, s. 264.

¹³² WHEELER, Pat. *Sebastian Faulks's Birdsong*. London: Bloomsbury Publishing, 2002. s. 11. ISBN 9781441149732.

¹³³ Tamtéž, s. 21.

k Isabelle je silná jako ta Robertova k Marii (Hemingway). V případě Faulksova díla ovšem jde o vztah, který je záhy narušen Isabelliným těhotenstvím, jejím útekem k rodičům a později návratem ke svému manželovi. Od té doby již nejde o milostný vztah, ale spíše o citové pouto mezi oběma lidmi. Isabelle se pak již objevuje pouze na třech místech v knize a není jisté, jaké city ještě ke Stephenovi chová. Jistě jí na něm záleží, ale zřejmě již nejde o lásku. Stephen ji přitom nepřestává milovat. Po jejich rozchodu se Stephen dobrovolně hlásí do války. Během ní se potom setkává s Isabellinou sestrou Jeanne, která adoptuje jeho dceru, o které se on sám dozvídá až po válce. Nakonec se stávají manžely.

„Faulks je spisovatelem, který pracuje výlučně s emocemi jako je láska, ztráta a smutek a který se zabývá „vzpomínkou na věci minulé“. Faulks očividně věří, že vzpomínka je způsobena emocí, ale příliš mnoho emocí potom může vést k samoúčelnosti. Podle Faulkse, pokud má mít bédování nad mrtvými smysl, nestačí pouze soucit, ale je třeba i vůle a úsudku.“¹³⁴

8.2.5 Obraz války

Tíživá atmosféra války a hrůzy, které se v ní dějí, jsou popisovány střízlivě. Jeho styl by se dal přirovnat k románu *Na západní frontě klid* od Ericha M. Remarquea. Není to jen spisovatelským stylem, ale i zasazením a přístupem k vyprávění. Oba autoři využívají monolog hlavního hrdiny. „V knize se nevyskytuje žádné vnější hodnocení děje, ale hrozivé podmínky mužů a neschopnost velení jsou z příběhu jasně patrné.“¹³⁵ Hlavní hrdina je v centru dění, zatímco ostatní postavy jsou popisovány z odstupu. To koresponduje i s osobností hlavního hrdiny, který je odtažitý a spíše filozoficky zaměřený. Například Jack Firebrace zmiňuje, že „na poručíkovi bylo něco zvláštního, jakoby v místnosti nebyl úplně přítomný“¹³⁶.

Autor si jednoznačně všímá toho, jaké dopady první světová válka měla na vojáky, kteří v ní sloužili. Může to souviset s faktem, že je občanem státu, který se v plné míře účastnil obou světových konfliktů s obrovskými ztrátami na životech i materiálu.

---

¹³⁴ Tamtéž, s. 20.

¹³⁵ Tamtéž, s. 23.

¹³⁶ FAULKS, Sebastian. *Birdsong*. London: Vintage, 2014. s. 137. ISBN 9781784700034.

V anglické kultuře stále zůstávají tyto konflikty jako odkaz na hrdinství předků, ale také jako varování před tím, čeho je člověk schopen. To vše se odráží i v románu.

Faulks se snaží citlivě zpracovat zážitky válečných veteránů a jejich osudy po válce, ale zároveň zobrazuje i generaci, která válečný konflikt nezažila. Mladá podnikatelka se tak pouští do objevování minulosti a je konfrontována s tím, čím si oni museli projít během válečných operací ve Francii.

Stephen se přihlašuje jako dobrovolník do války, aby dal volnost vzteku a frustraci z nenaplněného vztahu s Isabelle. Postupně začíná stále více uvažovat nad smyslem války, jejíž rozsah neměl do té doby období. „Tohle není válka, ale zkouška toho, jak hluboko může člověk klesnout. Chci, aby to (válka) skončilo, ale když už dospěli tak daleko, chci vědět, jaký to mělo smysl.“¹³⁷ Když Stephen dostává možnost být přidělen jako štábní důstojník na lepší místo mimo boj, odmítá, protože cítí zodpovědnost za své muže. Ti postupně umírají, nejvíce se na Stephenovi ovšem podepíše smrt jeho přítele Weira. I tady je vidět podobnost s Remarquovým dílem, kdy kolem hlavního hrdiny neustále umírají jeho blízcí, až zbývá pouze on. Zničený Stephen si zapisuje do deníku slova, která v podstatě vystihují „ztracenou generaci“: „Jsem unavený. Jsem unavený ve své duši. Mnohokrát jsem ležel a doufal ve smrt. Cítím, že nejsem hoděn. Cítím vinu, že jsem přežil. Smrt nepřichází a já jsem vržen do nekonečné přítomnosti. Nevím, co jsem provedl, že si zasloužím takovouto existenci. Nevím, co kdokoliv z nás provedl, že se svět vrhl touhle cestou. Přišli jsme sem jen na pár měsíců. Žádné dítě nebo budoucí generace nepozná, jaké to tu bylo. Nikdy nepochopí. Až to tu skončí, půjdeme tiše mezi živé a neřekneme jim o tom. Budeme mluvit a spát a starat se o své jako lidské bytosti. Uzamkneme to, co jsme viděli, v tichu našich srdcí a staneme se vůči tomu hluchými.“¹³⁸

I postava kapitána Weira, velitele sapérů, poskytuje čtenáři představu, jak vojáci prožívali válku. Neustálá přítomnost smrti si na něm vybírá daň v podobě závislosti na alkoholu. Ve chvíli, kdy dostává povolení strávit dovolenou doma u rodičů, zjišťuje, že si s nimi nemá co povědět. To, co zažil na frontě je nepopsatelné a jak se zdá, jeho

---

¹³⁷ Tamtéž, s. 150-151.

¹³⁸ Tamtéž, s. 421-422.

rodiče to ani nechtějí chápat.¹³⁹ Faulks opět demonstruje jednotlivce jako obecný příklad toho, jak se válka podepsala na společnosti. Weir zažil hrůzy, o kterých nechce mluvit a i kdyby chtěl, ostatní by ho nepochopili. To vše se kombinuje s typickou britskou přezíravostí jeho rodičů. Myšlenka je taková, že Británie jako národ poslala mladé muže do války, ale když se poté mají vrátit do společnosti, jsou ostatním spíše na obtíž. Podobné pocity zažívá Stephen, když má povoleno vypravit se do Anglie na dovolenou. Ve chvíli, kdy si chce koupit nové oblečení, majitel obchodu se ho snaží co nejdříve zbavit, protože odrazuje ostatní zákazníky. Na vojáky vracející se z Francie, aby strávili čas v zázemí, čeká v přístavu jen několik málo lidí.¹⁴⁰ Jde o typický příběh ztracené a nepochopené generace, která si prožila hrůzy, které ostatní nechápu a ani pochopit nechtějí a možná ani nemohou.

8.2.6 Historická fakta v díle

Jedním z důvodů, proč se Faulks rozhodl dílo napsat je i fakt, že část příběhů zasazených do první světové války je ovlivněna druhou světovou válkou. Autor z tohoto důvodu pracoval při psaní knihy pouze se vzpomínkami pamětníků a s primárními zdroji, především s válečnou korespondencí.¹⁴¹

Autor pracuje s historickými fakty. V jeho díle se propojují fakta s fikcí. Dalo by se říci, že Faulksovi se podařilo zakomponovat historická fakta do románu lépe, než Ernestu Hemingwayovi. Tam působí občas fakta nuceně. Robert Jordan přemýšlí nad tím, jak se válka vyvíjí, zatímco v *Ptačím zpěvu* se Stephen přímo podílí na nejznámějších operacích války. Faulksovo dílo se ovšem od Hemingwayova značně liší. Faulks se soustředí na více postav, nepopisuje příliš přírodu, ovšem na druhou stranu pracuje s časem, jak již bylo zmíněno. *Komu zvoní hrana* se odehrává na jednom místě a pouze v krátkém časovém úseku. Hemingway sice představuje obě strany konfliktu, ale nezachází do velkých podrobností. Faulks na druhou stranu přibližně polovinu knihy zasazuje přímo na západní frontu a právě tyto části knihy nejvíce odráží, do jaké míry se autor podrobně zabýval záznamy a historickými poznatky, aby události v knize působily

---

¹³⁹ Tamtéž, s. 286-289.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 354-357.

¹⁴¹ FAULKS, Sebastian. How I found the REAL story of Birdsong in the mud and blood of Flanders. In: *Daily Mail* [online]. 2018 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2664531/How-I-REAL-story-Birdsong-mud-blood-Flanders-A-powerful-moving-tribute-heroes-WWI-author-one-Britains-cherished-literary-classics.html>.

co nejděrněji. Snaha o zachycení toho, co zřejmě prožívali účastníci konfliktu, je velmi silnou stránkou díla.

Část knihy, která zachycuje první světovou válku, se odehrává ve Flandrech. Jde o oblast, kde se odehrávaly ty nejtvrđší boje na západní frontě. Kniha obsahuje tři kapitoly, které se věnují válce. Každá představuje nějakou významnou událost v rámci války. První, odehrávající se v roce 1916, zachycuje bitvu na Sommě, čtvrtá v roce 1917 potom zachycuje třetí bitvu u Yper, známou jako bitvu u Paschendale. Kapitola šest pak zaznamenává rok 1918 a konec války. Dopodrobna jsou popsány podmínky a vybavení vojáků.¹⁴² V případě známých operací je podrobně popsán i průběh bojů z pohledu Stephena jako přímého účastníka, to vše na základě historických faktů.

Všechny linky potom hrají svou roli v poslední kapitole, kdy začne vše dávat smysl. Elisabeth se dozvídá, že její matka, Fracoize, je dcerou Stephena a Isabelle, ovšem její adoptivní matkou byla vždy Jeanne, Isabellina sestra. Obě se tak domluvily, kdyby se Isabelle něco stalo. Jeannina sestra totiž záhy po válce umírá na španělskou chřipku, která se prohnala Evropou po válce.

8.2.7 Obraz nepřítel

V románu se nevyskytuje mnoho postav, podle kterých bychom si mohli odvodit, jak smýšlí nepřítel. Je to i z toho důvodu, že části románu zasazených do první světové války jsou až na jednu výjimku popisovány z pohledu britských vojáků, a to poručíka Wraysforda, kapitána Weira, kapitána Graye a sapéra Jacka Firebrace. Téměř celý román jsou nepřátelé popisováni jednoduše jako druhá strana konfliktu. Stephen k německým vojákům nemá příliš velké pochopení, což je zřejmé, vzhledem k tomu, že usilují o jeho život a zabíjí jeho muže. Jeho zášť se během bojů postupně mění v čirou nenávisť. Stephen vidí své muže kolem sebe umírat v nesmyslném boji. Během bitvy na Sommě jdou jeho muži na smrt proti německým zákopům. Nepřátelští vojáci si pak cvičí mušku na již zneškodněných britských vojácích zamotaných do ostnatého drátu. Po podobných zážitcích nemůže Stephen nepřátelské vojáky vystát. V jedné kapitole je zmíněno, že z pohledu na německé zajatce se mu dělá špatně. „Až skončí válka, bude

---

¹⁴² FAULKS, Sebastian. *Birdsong*. London: Vintage, 2014. s. 132-134. ISBN 9781784700034.

prostor pro porozumění, dokonce i pro velkorysost, ale mezitím si uchovával svou nenávisť jako prostředek pro záchranu vlastního života i života jeho mužů.¹⁴³

V knize se vyskytuje německý voják Max, do kterého se Isabelle během německé okupace Amiensu zamiluje a odchází s ním do Mnichova. Ten je ale pro Stephena spíše důvodem k větší nenávisti a v knize je pouze zmiňován.¹⁴⁴ Změna jeho pohledu na nepřítele nastává až na konci války, kdy je Stephen zavalen v tunelu společně s Jackem. Výbuch, kterým se chtěli osvobodit, zabijí nepřátelské ženisty. Na povrchu mezitím na německé straně poručík Levi provádí záchranné operace. Jedním ze zavalených po výbuchu je jeho bratr. Místo svého bratra, který zemřel, však nachází polomrtvého Stephena a mrtvého Jacka. Přestože jde o nepřítele a Levi truchlí pro svého bratra, nezachovají se Němci nepřátelsky a o Stephena se postarají jako o čestně zajatého nepřítele. Paradoxem je, že jde o poslední dny války a vojáci obou stran stále umírají pro již nezměnitelný výsledek. Zatímco utichají boje okolo, jsou těla Jacka a Leviho bratra pohřbena v jednom hrobu. Stephen a Levi společně truchlí a vyměňují si předměty.¹⁴⁵ Tento konec válečné části románu si klade za cíl poukázat na to, že v první světové válce neexistovala dobrá a špatná strana, alespoň ne mezi běžnými vojáky. V postavě poručíka Leviho navíc tkví ještě jedna zpráva a to taková, že během první světové války bojovali na německé straně i vojáci židovského původu. Tyto vojáky, stejně tak jako ostatní Němce židovského původu, pak čekal během druhé světové války známý a velmi tragický osud.

8.2.8 Závěr kapitoly

Faulks si klade ve svém díle velké cíle, které alespoň z části také naplňuje. Přípravy na napsání knihy nepodcenil. Konzultoval knihu s historiky, pamětníky a rovněž se byl podívat i na místa bojů. Také využil zasazení do Francie, která pro něj vždy představovala místo, kde se minulost setkává se současností.¹⁴⁶ Kniha jednoznačně dává čtenáři pocítit hrůzy války, ale také mu pomáhá porozumět lidské psychice a jednání. Hlavní postavy jsou lidské, jednají logicky a jsou uvěřitelné. Za hlavním příběhem jsou

---

¹⁴³ Tamtéž, s. 197.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 348.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 485.

¹⁴⁶ FAULKS, Sebastian. Sebastian Faulks finds echoes of the past in present-day. In: *Youtube*. [online]. 2018 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ObKmW5RC3bw>.

pak i vyšší myšlenky, jako je vyrovnání se s minulostí, smíření se s tím, co se stalo a poučení se z historie. Autor také svým dílem nabízí novou perspektivu pro válečné události a jejich dopady. Velkou měrou se na tom podílí rozdělení příběhu na historickou část a část odehrávající se téměř v současnosti. V podstatě se jedná o dva paralelní příběhy, které ovšem mají potenciál vzájemně se doplnit a na konci vytváří dojem jednoty. Ačkoliv v různých částech knihy vystupují různí protagonisté, čtenář vždy rozumí, o co v knize jde a proč autor volí novou postavu. Novátorský přístup vyprávění dodává knize na čtivosti. Faulks dokonce i ve svém spisovatelském stylu nezapře, že se inspiroval ve vypravěčském stylu minulosti (Remarque), ale dodává inovativní styl vyprávění a vlastní nápady – jeho přístup koresponduje s příběhem a dílu dodává na čtivosti. Hlavní myšlenky jsou podnětné a mohly by dále rozšířit dosavadní výklad první světové války. Význam knihy se pak projevil i jejím úspěchem u čtenářů, ale také u literární kritiky. Celkově jde o zdařilou knihu, která novými přístupy zkoumá téma, které bylo již tolikrát vyprávěno v minulosti a přitom jde o originální dílo. Faulks se i přes snahu o autentičnost nebrání vkládání poselství. Celé dílo má podávat zprávu o tom, že by události první světové války neměly být zapomenuty kvůli válce druhé, ještě hrozivější a ničivější. Sám autor v předmluvě tento důvod zmiňuje.¹⁴⁷ Celý román je koncipovaný tak, aby toto sdělení zdůraznil. Elisabeth, která si díky svému pátrání uvědomuje svůj původ a svého syna pojmenovává po synovi padlého bratra ve zbrani svého otce i výše zmíněný konec Stephenovy dějové linky, který si, spíše než aby způsoboval rozepře, dává za úkol stavět mosty. Přestože se o první světové válce říkalo, že jde o válku, která má ukončit všechny války, neukončila nic. Ovšem s odstupem se již lze podívat na události bez emocí a poučit se z nich. A právě to si Faulks klade za cíl.

---

¹⁴⁷ FAULKS, Sebastian. *Birdsong Introduction*. London: Vintage, 2014. ISBN 9781784700034.

9 Ernest Hemingway (1899 – 1961)

9.1 O autorovi

Kdyby měl být Ernest Hemingway definován jedním slovem, zřejmě by byl označen za dobrodruha. Tento rodák z Oak Parku nedaleko Chicaga během svého života naplnil veškeré atributy romantického hrdiny. Byl námořník, lovec, voják, milovník zbraní, ale také žen a alkoholu. Především byl ale talentovaným spisovatelem a novinářem. Mezi jeho díla patří slavné knihy, jako *Fiesta (The Sun Also Rises, 1926)*, *Sbohem armádo (A Farewell to Arms, 1929)* nebo *Stařec a moře (The Old Man and the Sea, 1952)*.

Narodil se do rodiny lékaře a hudební umělkyně. Jeho otec Clarence Edmonds Hemingway mu již od malička předával svoje zkušenosti z lovu a lásku k přírodě.¹⁴⁸ Na škole byl Hemingway velice aktivní sportovec a také se mu velmi dařilo v hodinách angličtiny. Velice rád měl například střelbu, ve které exceloval, box nebo plavání. V roce 1917 se stal reportérem *Kansas City Star*. Po roce však odešel jako dobrovolník do první světové války. Jelikož byl od malička krátkozraký na jedno oko, nebyl přijat do armády, ale sloužil jako řidič sanitky na italské frontě pod Červeným křížem. Byl zde vážně raněn při záchraně italského vojáka a získal vyznamenání za statečnost.¹⁴⁹ V roce 1922 fungoval jako zpravodaj během řecko-turecké války. Poté se usadil v Paříži, kde navázal přátelské kontakty například s Ezrou Poundem, Getrudou Steinovou a dalšími členy budoucí „ztracené generace“. Právě Steinová má velkou zásluhu na jeho spisovatelském umění, jelikož jeho styl do jisté míry vychází právě od ní. „V jejích dílech zní hluboké myšlenky, které se zdají být na první pohled jednoduché a přímé stejně jako jednoduché a přímé myšlenky znějí hluboce.“¹⁵⁰ Totéž převzal Hemingway. Jeho styl psaní jako by přímo vtahoval do děje. Adam Gopnik poukazuje na to, že Steinová styl vymyslela, ale Hemingway ho popularizoval.¹⁵¹ Během svých častých pobytů ve Francii a Španělsku si Hemingway velice oblíbil místní kulturu a tradice. Šlo například o býčí zápasy. Tato obliba i zkušenost se často projevuje v jeho dílech – například ve *Fiestě*. Během dvacátých let se také dokázal proslavit.

¹⁴⁸ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 2. ISBN 9781784531188.

¹⁴⁹ LEMESCH, Nicholas. From the Archives – Hemingway with the Red Cross in Italy. In: *The Red Cross* [online]. 2015 [cit. 1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://redcrosschat.org/2015/10/09/archives-hemingway-red-cross-italy/>.

¹⁵⁰ GROPNIK, Adam. Understanding Steinese. In: *The New Yorker* [online]. 2013 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/understanding-steinese>.

¹⁵¹ Tamtéž.

Hemingway pak na toto období vzpomíná s nostalgií jako na dobu, kdy byl obdivován spíše odbornými kritiky než veřejností jako nositel avantgardy.¹⁵² Ve třicátých letech potom Hemingway našel zálibu v mořeplavbě. Koupil si rybářskou loď, kterou pojmenoval Pilar. Stejnou přezdívku měla jeho třetí manželka, Pauline, ale také jedna z hlavních postav románu *Komu zvoní hrana*. V roce 1937 se vypravil do Španělska, aby odtud podával zprávy o občanské válce. Dostal se velice blízko bojů, psal a zároveň pracoval na filmovém dokumentu.¹⁵³ Mezi Španělskem a druhou světovou válkou začal pobývat na Kubě. Za druhé světové války se přidal jako zpravodaj k partyzánské skupině a tehdy se již prokazatelně účastnil bojů jako velitel. Poté často cestoval, mimo jiné do Číny a Afriky. V roce 1954 pak obdržel Nobelovu cenu za literaturu po vydání *Starce a moře*. Možná i vlivem alkoholu a četných zdravotních problémů stále více propadal depresím. V roce 1961 spáchal sebevraždu.¹⁵⁴

Je s ním spojován i určitý druh maskulinity.¹⁵⁵ Především proto, že celý život dbal na to, aby za každou cenu vypadal neohroženě, nadřazeně a samostatně a jeho vztah k ženám byl dosti kontroverzní. Za svůj život měl čtyři manželky a nespočet milenek. Nesnášel, když ho během tvorby někdo rušil a dle jeho názoru bylo úkolem manželky, aby se starala o domácnost a děti tak, aby mohl v klidu pracovat.¹⁵⁶ Občas se choval arogantně na úkor svých přátel a blízkých. Nesnesl kritiku, ani když byla myšlena v dobrém. Zřejmě i díky tomu skončilo například jeho přátelství s Francisem Scottem Fitzgeraldem.¹⁵⁷ Rovněž ho přitahovala jakákoliv činnost, která obsahovala nebezpečí, pocit vzrušení a adrenalinu. Často se účastnil různých loveckých výprav, afrických safari, ale také několikrát působil jako válečný zpravodaj a po druhé světové válce

---

¹⁵² BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 75. ISBN 9781784531188.

¹⁵³ DONALDSON, Scott. *The Cambridge companion to Hemingway*. New York: Cambridge University Press, 1996. ISBN 052145574X.

¹⁵⁴ MCKAY, Kate. Why Ernest Hemingway Committed Suicide. In: *The Art of Manliness* [online]. 2018 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.artofmanliness.com/articles/why-ernest-hemingway-committed-suicide/>.

¹⁵⁵ ADAMS, Matthew. Ernest Hemingway: The man behind the cultivated image of hyper-masculinity. In: *The Washington Post* [online]. 2017 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/entertainment/books/ernest-hemingway-the-man-behind-the-cultivated-image-of-hyper-masculinity/2017/05/17/c54e1aae-3b04-11e7-8854-21f359183e8c_story.html.

¹⁵⁶ TYLER, Lisa. *Student companion to Ernest Hemingway*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. s. 20. ISBN 0313310564.

¹⁵⁷ CROSE, Sean. Hemingway, Fitzgerald, And The Round That Went Too Long. In: *The Fight City* [online]. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.thefightcity.com/hemingway-fitzgerald-and-the-round-that-went-on-too-long/>.

údajně i jako agent pro Spojené státy i Sovětský svaz.¹⁵⁸ Zdá se, jako by si celý život pěstoval kult válečníka.

I když bychom dnes mohli Hemingwaye za jeho přehnanou maskulinitu odsoudit, je třeba si říci, že na svou dobu nebyl žádnou výjimkou. Přestože jeho povaha nebyla jednoduchá, měl i svou vlídnější stránku. V jeho dílech se neobjevují arogantní nebo nadřazení hrdinové. Jde spíše o postavy, které uvažují nad svým jednáním. Když se pro něco rozhodnou, jdou si neohroženě za svým cílem. „Myslím, že taková trochu nelichotivá interpretace je, že jeho osobnost nás fascinuje určitým druhem maskulinity, který už teď mizí, takové té stereotypní mužnosti. Spojujeme si s ním box, lov, ženy a alkohol. Myslím si, že tahle interpretace je trochu zjednodušená, protože Hemingwayovy mužské postavy v samotných jeho románech tento stereotyp často spíše obrací.“¹⁵⁹ Je možné, že ve svých dílech chtěl vytvořit lepší postavy, než byl on sám. Jeho romány mají autobiografické prvky.

9.1.1 Odras Hemingwayova života v jeho dílech

Zasazení jeho příběhů často odpovídá jeho zkušenostem a místům, která sám navštívil nebo dobře znal. *Sbohem armádo* se odehrává za první světové války na italské frontě. Jde o tu samou frontu, na které sloužil jako dobrovolník. *Stařec a moře* vychází z jeho zkušenosti z Kuby, kde často pobýval a vypravoval se na moře. *Fiesta* je zasazena do Paříže a španělské Pamplony - do míst, kde nějakou dobu žil. I hlavní postavy často vychází z autora samotného. „Hemingway měl unikátní schopnost přetvářet svůj život v literaturu.“¹⁶⁰ Stejně je to i v případě Roberta Jordana jako hlavního protagonisty románu *Komu zvoní hrana*.

Jde o amerického učitele španělštiny, který se vypravil do Španělska, aby bojoval za republikány proti fašismu. V psychologickém popisu Roberta a v jeho smýšlení nacházíme mnoho podobností s autorem samotným. Hemingway našel stejně jako

---

¹⁵⁸ DUGDALE, John. Hemingway revealed as failed KGB spy. In: *The Guardian* [online]. 2009 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/books/2009/jul/09/hemingway-failed-kgb-spy>.

¹⁵⁹ SCHORMOVÁ, Františka Zezuláková. Uměl si vybudovat svojí osobní značku. Před 120 lety se narodil americký spisovatel Ernest Hemingway. In: *irozhlas.cz* [online]. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.irohlas.cz/kultura/ernest-hemingway-vyroci-starec-a-more-povidka-rozhlasova-hraku-komu-zvoni-hrana_1907211727_gak.

¹⁶⁰ DEARBORN, Mary V. Ernest *Hemingway: A Biography*. New York: Knopf. ISBN 030759467X.

hlavní hrdina zalíbení ve španělské kultuře, lovu, býčích zápasech, koních a také se mu nepřičilo násilí, pokud jde o boj za dobrou věc. I autor sympatizoval s republikou, stejně jako mnozí další spisovatelé té doby. Odkazů na autora ale nalezneme v knize mnohem více. Dojemné rozloučení Roberta s otcem je ve skutečnosti loučení Hemingwaye s otcem vlastním ve chvíli, kdy odjíždí do Kansas City.¹⁶¹ Otec Roberta páchá sebevraždu podobně jako nevléčitelně nemocný otec samotného autora, který se zastřelil v roce 1928. Je zajímavé, jak Robert v knize pohrdá svým otcem za to, že spáchal sebevraždu. Dokonce i fakt, že se zastřelil zbraní z občanské války, odpovídá. Hemingway sám za to zřejmě svého otce odsuzoval.¹⁶² Jeho hlavním důvodem nebylo to, že byl protestant, ale to, že sebevražda byla proti jeho kodexu hrdinství. „Dvoření se smrti bylo součástí dobrého života, ale její přijetí bylo zakázané.“¹⁶³ O to větším paradoxem je Hemingwayova smrt vlastní rukou. Dodnes se objevují mnohé teorie o roli dědičnosti ve sklonu k depresím a autorově velmi pravděpodobné sebevraždě. Konečně jeho bratr, stejně tak jako jeho otec, se také zastřelil.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 9. ISBN 9781784531188.

¹⁶² Tamtéž s. 38.

¹⁶³ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 39. ISBN 9781784531188.

¹⁶⁴ The New York Times. *LEICESTER HEMINGWAY, WRITER AND ERNEST'S BROTHER, IS SUICIDE*. September 15, 1982. Section D, Page 27. ISSN 0362-4331.

9.2 Komu zvoní hrana (1940)

9.2.1 Název díla

Název knihy, podobně jako v případě *Sbohem armádo*, převzal Hemingway ze sborníku. V tomto případě šlo o *Oxford Book of English Prose*. Je to název básně Johna Donnea. „Hemingwayovy názvy a epigrafy nevycházejí z odborné četby, ale spíše ze zběžného zhlédnutí básně po důkladném hledání něčeho, co by zajímavě znělo.“¹⁶⁵

9.2.2 Obraz války

V průběhu románu autor často střídá popis přírody, fakta o válce a myšlenky protagonistů. Fakta o válce čtenář získává prostřednictvím Roberta, generála Golze, nebo agenta rozvědky Kharkova. Z celého románu se nese v souvislosti s válkou suchý sarkasmus člověka zkušeného a ostříleného. Sám Hemingway, kromě toho, že válku studoval a sám zažil, viděl tu španělskou na vlastní oči a mluvil s přímými účastníky bojů. V konfliktu straní republikánským jednotkám, jejichž boj líčí jako boj Davida proti Goliášovi. Fašisté mají technickou převahu a jsou dobře organizovaní. Partyzáni vedení Robertem neustále vidí přelétat nepřátelské letouny, jejichž řev motorů působí jako psychologická zbraň. Jsou označováni jako mechanizovaná zkáza.¹⁶⁶ Tady jasně odkazuje na fakt, že během 19. a 20. století se rozsah válek díky průmyslové revoluci a globalizaci rozšířil a válka se tak stala masovou. Do té doby pak byla vrcholem první světová válka, která počtem obětí přecíslila všechny předchozí. Z filozofických úvah Roberta a z odkazů na tradiční a klidnou minulost španělských obyvatel jasně vyplývá nesmyslnost války. V jednu chvíli hlavní hrdina přemýšlí nad vojáky, které zabil a uvědomuje si, že z nich bylo fašistů jen hrstka, ale kdyby nad tím uvažoval, nemohl by dál pokračovat.¹⁶⁷ Vše vrcholí tím, že Andres vyslaný Robertem se zprávou, že ofenziva republikánské armády je prozrazena, nestihne včas varovat regulérní armádu a generál Golz pak již musí vydat rozkaz k útoku, i když ví, že jeho vojáci jdou do pasti. Stejně tak mezitím Robert a jeho partyzáni obětovávají své životy za zničení mostu, který již nemá smysl ničit, ale musí se držet původních rozkazů.

---

¹⁶⁵ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 39. ISBN 9781784531188.

¹⁶⁶ HEMINGWAY, Ernest. *For whom the bell tolls*. London: Arrow Books, 2004. s. 92. ISBN 9780099908609.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 314.

9.2.3 Vyobrazení nepřítele

Obraz nepřítele se v průběhu románu mění. Zpočátku mají fašisté nejasnou podobu. Označováni jsou jako skupina a neznáme konkrétní příklady. Víme jen, že bojují proti levicové republice a že Marii provedli hrozné věci. Vidíme standardní zobrazení nepřítele jako „té druhé strany“. O to více je děsivější, protože nevíme, jak vypadá. Jsou popsána nepřátelská letadla, proti kterým nemá republika ani partyzáni žádnou odpověď a o kterých se mluví jako o mechanické zkáze. Je jednoznačné, že mají fašisté převahu v technologii. Proti tomu levicoví republikáni jsou zobrazováni jako mnohem více stmelení. „Nejsme sami. Jsme v tom společně.“¹⁶⁸ Poté se ale dozvídáme od Pilar, co provedli republikáni ve vesnicích, kde měli navrch oni. Společně s Pablem, který se již na začátku konfliktu ujal vedení, se dopustili úplně stejných zločinů na svých sousedech, kteří sympatizovali s fašismem.¹⁶⁹ Tady autor začíná nabourávat romantickou představu rytířského boje za dobrou věc, typickou například pro středověkou literaturu. Další informace o nepříteli přicházejí ve chvíli, kdy Robert Jordan zastřelí kavaleristu, který by jinak odhalil jejich pozici.¹⁷⁰ Z dopisu, který potom Robert najde u kavaleristy, se dozvídáme, že i na opačné straně jsou obyčejní lidé, kteří věří věci, za kterou bojují.¹⁷¹ Dalším známým nepřítelem je poručík Paco Berrendo, který se poprvé objevuje v boji s El Sordem na kopci. Od začátku se profiluje jako dobrý a opatrný velitel. Rovněž jeho motivace je logicky vysvětlena. V mnohém se podobá Robertu Jordanovi. Na rozdíl od ostatních dokáže zachovat chladnou hlavu i ve vypjatých situacích. Je pragmatický a nepřičí se mu násilí, ovšem nevyhledává ho. Upřímně věří ve věc, za kterou bojuje, jak mu káže mimo jiné i rodinná tradice. Hemingway cíleně na konci příběhu staví Roberta a Paca proti sobě. Jde o symboliku nesmyslnosti války, kdy se schopní jedinci místo spolupráce navzájem vraždí.

Zatímco nepřátelé jsou viděni jako jednotný celek, protagonisté příběhu jsou ve skutečnosti znesvářenou skupinou. Robert je vnímán jako cizinec, který se na konci vojenské mise vrátí zpět, odkud přišel a zbytek partyzánské skupiny nechá na pospas fašistům. Pablo do útoku na most vůbec nechce jít. Zřejmě proto, že dosáhl určité vojenské kořisti, zpohodlněl a je unavený bojem, jak říká několikrát jeho žena Pilar.¹⁷²

---

¹⁶⁸ Tamtéž, s. 94.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 105 – 136.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 275.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 312.

¹⁷² Tamtéž, s. 95.

Potom je zde několik dalších bojovníků, kteří jsou převážně na straně Roberta odhodláni k útoku. První část knihy je tedy spíše vnitřní spor mezi Pablem a Robertem, kdy se Robert několikrát odhodlává, že Pabla zastřelí.¹⁷³

Postupně se ukazuje, že celá mise je zbytečná, jelikož nepřítel se o plánovaném útoku dozvěděl. Robertův posel, Andrés, ovšem nedorazí včas, aby oznámil velení, že je vše prozrazeno a útok začíná. Velkou roli na tom, že zpráva o prozrazení dorazila pozdě, hraje všeobecná podezřívavost a nekázeň v rámci republikánské armády. Postava komisaře, který chce dát Andrése popravít, záměrně vzbuzuje antipatie a je další demonstrací nesmyslného konfliktu. Lze ho vnímat i jako kritiku diktátorského režimu. Nezbyvá tedy nic jiného, než most zničit tak, jak bylo domluveno.

Sám Hemingway, i když se snaží na několika místech zobrazit druhou stranu konfliktu, velmi viditelně sympatizuje s levicově orientovanou republikou. Je to patrné nejen z jeho pobytu v Madridu, kdy zde působil jako zpravodaj, ale i z jeho románu. Ve svém díle zobrazuje kontrast mezi upřímnou odvahou vojáků a partyzánů bojujících za republiku a naprostou ignoraci ze strany politického a vojenského vedení, které se více než o úspěch ve válce zajímá o politické čistky a ideologickou příslušnost. Také jejich popis je velmi nelichotivý. Jsou vyobrazeni jako líní zbabělci, kteří se neostýchají odsuzovat k smrti jenom pro pouhé podezření o jiném smýšlení, než je povolené. Tady autor jasně kritizuje fanatickou poslušnost totalitního režimu. Francouzský komisař Andre Marty, který vidí nepřítel všude a pro každou záminku odsuzuje věrné vojáky republiky k smrti, je typickým příkladem.¹⁷⁴

Najdeme ale i příklady velmi kladných postav, byť je jejich příslušnost k Sovětskému svazu jasně patrná. Například rozpor mezi propagandistickou představou velitelů republiky, kteří povstali z lidu, aby vedli své kamarády k vítězství nad fašismem, oproti realitě, kdy většina generálů má ve skutečnosti vystudovanou vojenskou akademii v Moskvě a jsou dosazeni do vedení Sovětským svazem, i když jde o rodilé Španěly. Hemingwayovi se daří v románu propojit příběh jednotlivců s historickým zasazením. I když například Burgess kritizuje Hemingwaye za to, že historické informace v jeho románu působí spíše rušivě a nezapadají do příběhu. „Informace k válce se čtou spíše

---

¹⁷³ Tamtéž, s. 56.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 441.

jako učebnice a nejsou moc dobře integrované do příběhu.“¹⁷⁵ Přesto je propojení historických faktů s příběhem hlavního hrdiny podstatné, protože pouze pokud jsou tyto dvě části pohromadě, umožní čtenáři vytvořit si kompletní obraz o konfliktu. Příběh navíc doplňuje podrobný popis hrůz války, které jinak učebnice dějepisu nepopisují a tím pádem neříkají vše. V učebnici se válka zdaleka nejeví tak hrozná a krutá, jaká ve skutečnosti je. Umělecká tvorba je právě proto tak důležitá, že zvládá vyjádřit více, než strohé a obecné informace, které se dočteme v literatuře faktu.

9.2.4 Motiv hrdinské smrti

V této knize můžeme najít několikrát odkaz na hrdinskou smrt. Zdá se, že Hemingwaye fascinovala představa položení života se zbraní v ruce za věc, ve kterou jedinec věří. Robert Jordan se na konci příběhu, poté, co mu padající kůň zlomí nohu, rozhoduje, že co nejdéle zdrží nepřátelské vojáky, aby zbytek skupiny mohl utéct. Je možné, že to dělá především pro Mariu, ale to nic nemění na tom, že se odhodlává k velmi hrdinskému činu. Příběh takto končí i přesto, že Robert několikrát během svých častých úvah zavrhuje sebeobětování.

Robert ovšem není jediným příkladem. Celá kniha je plná odkazů na smrt vojáka v boji. Hemingway často odkazuje k občanské válce (strýc R. J.), ale také ke smrti generála Custeru u Little Big Hornu. Zdá se, že ho fascinuje smrt v posledním boji, který je však marný. Jedná se o poměrně časté téma i v kultuře. Dalo by se říci, že už staří vikingové věřili, že pokud zemřou se zbraní v ruce, dostanou se do severského nebe (Valhaly), která je určená právě pouze pro takové bojovníky, kteří padnou v bitvě. Je možné, že tento zájem v Hemingwayovi vzbudila jeho účast v první světové válce.

Jednou z mnoha Hemingwayových zálib bylo i vojenství. V díle *Komu zvoní hrana* se objevuje mnoho příkladů. Autor jako vždy čerpá z vlastních zkušeností, a to nejen ze španělské občanské války. Hemingway často pobýval ve třicátých letech v Montaně. Stephen Gilbert Brown poukazuje na to, jaký význam pro něj přírodní rezervace v okolí Yellowstoneu měla. Poukazuje na to, že toto místo si vybral z několika důvodů: lovil tady Theodor Roosevelt, během své expedice tudy procházeli Lewis a Clark a také zde

---

¹⁷⁵ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 74. ISBN 9781784531188.

proběhl poslední boj generála Custer.¹⁷⁶ To vše bylo pro Hemingwaye významné – lov, život v divočině a umění války, to vše se promítlo i do jeho románu. Není náhoda, že Robert Jordan pochází právě z Montany. Také prostředí, kde Custer vedl svůj poslední vzdor, se nápadně podobá kopci, na kterém svedli poslední bitvu partyzáni ze skupiny El Sorda v knize. Popis koní a průzkum členitého terénu je převzatý z autorových zkušeností během loveckých výprav na L Bar T ranči. Robert Jordan, kterého můžeme označit za autorovo částečné alter ego, je v podstatě polním velitelem, kterého dosadilo vedení v Madridu. V knize lze nalézt mnoho odkazů na americkou občanskou válku. Sám Hemingway jako malý slýchal podobné historky od svého dědečka.

9.2.5 Milostná zápletka v Hemingwayově díle

Hlavní hrdina, Robert Jordan, se při pobytu v partyzánském úkrytu setkává s Mariou. Jde o dívku, kterou partyzáni zachránili během přepadení fašistického vlaku se zásobami. Dívka si prožila peklo. Přišla o rodinu, byla znásilněna fašistickými vojáky, kteří jí oholili hlavu a nebyť útoku na vlak, zřejmě by ji i zabili. To vše proto, že její rodina byla na straně loajalistů věrných republice.¹⁷⁷ Tady je jasně patrné téma ztráty nevinnosti. Každou z postav válka nějak poznamenala. Je to zřejmé například z rozhovoru průvodce Anselma s Robertem. „Kdyby tu Bůh byl, nikdy by nedopustil něco takového. Kdo nám teď odpustí, když už tu s námi není?“¹⁷⁸

Hemingway se snaží zobrazit milostný vztah Roberta a Marii na pozadí války. Přestože se znají velice krátce, jejich láska je silná, protože si uvědomují bezprostřední nebezpečí okolo sebe. Snaží se tedy maximálně naplnit čas, který jim zbývá, protože počítají s tím, že útok na most zřejmě nepřežijí. Láska mezi hlavním hrdinou a Mariou je jednou z hlavních dějových linek celého příběhu. Anthony Burgess poukazuje na její důležitost v rámci celého díla. „Hemingway se snažil, i když bez úspěchu, vytvořit Mariu tak zajímavou, jako je Tolstého Nataša. Opravdu měl ambici vytvořit panorama lásky a války, které by mohlo být přinejmenším zmíněno druhým dechem po *Vojně a míru*.

---

¹⁷⁶ BROWN, Stephen Gilbert. *Hemingway, Trauma and Masculinity: In the Garden of the Uncanny*. Cham: Springer, 2019. s. 205 – 206. ISBN 9783030192297.

¹⁷⁷ HEMINGWAY, Ernest. *For whom the bell tolls*. London: Arrow Books, 2004. s. 364 – 366. ISBN 9780099908609.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 44.

Ambice pošetilá, ale nikoliv neuctívá.“¹⁷⁹ Přestože Maria nedosahuje kvality postav Tolstého díla, pro Hemingwayovo dílo je velice významná. Jde o postavu, ke které se v jistém smyslu vážou všechny postavy okolní. Pablo ji svým způsobem má rád. Augustín je do ní platonicky zamilovaný, ale chová se velice zdvořile, až rytířsky, a když se na scéně ukáže Robert, nestojí jim v cestě, právě naopak. Pilar se o Mariu stará jako o svou dceru. Maria je středem partyzánské skupiny. O to více je pak zdůrazněna pozice Roberta, který, přestože dokonale ovládá španělštinu a zvyky místních, stále nezapadá do jejich řad. Všichni ho vidí jako amerického cizince (možný odkaz na H. zkušenost). V jistém smyslu se i sám vyčleňuje, protože cítí hrozbu ze strany Pabla, který s ním v mnohém nesouhlasí. Především odmítá útok na most, ve kterém vidí ohrožení všech zúčastněných a především sebe. Robert doteď bojuje za republiku především proto, že nenávidí fašismus, ale po seznámení s Mariou se jeho motivace mění. Od té doby bojuje především za ni a jejich budoucnost. V kontextu díla je tak vyjadřována myšlenka, že válka, kromě toho, že ničí majetek a životy, také narušuje vztahy mezi lidmi a ničí budoucnost všem účastníkům. Hemingwayovi, jakožto členovi „ztracené generace“, byl tento fakt velice známý. Motiv války, která ničí životy svým účastníkům, bychom mohli najít například v povídce *Vojákův návrat (Soldier's Home, Collection: In our Time, 1925)*.

9.2.6 Závěr kapitoly

Hemingway stvořil román, který se, ačkoliv nedosahuje takových kvalit, ve které doufal, stal velice populárním a zůstal dodnes. I když je jasně patrné, že autor nesetrvává neutrálním, zachoval si dostatečnou míru objektivitu, aby zobrazil válku ve své syrové podobě včetně strachu, nenávisti, smrti, utrpení a zničených životů. Jde o umělecké dílo, přesto se však Hemingway drží do velké míry faktů, což je pro něj typické. Jelikož často ve svých dílech čerpá z vlastních zkušeností, jsou jeho knihy uvěřitelné a jeho jednoduchý a přesto hluboký styl psaní dodává dílu na srozumitelnosti a čtivosti. To, jak autor dokázal zkombinovat milostný příběh na pozadí válečného konfliktu, popis přírody, napětí a utrpení během boje o most a kombinaci atmosféry strachu, ale i odvahy a filozofické myšlenky protagonistů, podtrhující nesmyslnost války, je obdivuhodné. Dopad románu je jasně patrný dodnes. „Kniha naučila tisíce lidí

---

¹⁷⁹ BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 74. ISBN 9781784531188.

milovat nebo nenávidět Španělsko, ale v žádném případě je nenechala chladnými vůči zemi, její historii a jejím lidem.“¹⁸⁰

---

¹⁸⁰ Tamtéž.

Závěr

Čtveřice autorů z angloamerického prostředí, Britové Joseph Conrad a Sebastian Faulks a Američané Stephen Crane a Ernest Hemingway, nám umožňují nahlédnout do čtyř různých období konfliktů a války. Ačkoliv tyto autory od sebe dělí mnohé, spojuje je hlavní motiv v jejich dílech. Všichni se snaží zachytit vypjaté momenty lidí, kteří se dostanou do střetu kultur a národů, stejně jako jejich vnitřní konflikty a pocity, které při tom zažívají.

V první řadě je ale třeba si definovat termín *válka*. Jde o střet, jehož podoba velice závisí na době, ve které se odehrává. Zatímco občanská válka byla prvním moderním konfliktem, co se týče zbraní a technologií, ve španělské občanské válce se setkáváme s vlivem ideologií, které se projevují jako mocnější než pušky a děla, jelikož dokážou ovládat masy. Proto je vhodnější se zaměřit na válečné cíle, které i v současnosti zůstávají neměnné. Války se stále vedou kvůli větší moci, bohatství a územnímu zisku. Ve společnosti se postupně pohled z války jako celku přesouvá na jednotlivce.

Zatímco v dílech zvolených autorů je konflikt vždy zobrazen jako špatný, ve společnosti tento názor zdaleka tak jasný nebyl. Proto je první část práce zaměřená na historický kontext, ve kterém čtyři analyzované knihy vznikaly. Díky tomu objevujeme, že během americké občanské války a období kolonialismu každý neviděl násilí nutně jako špatné. Americkou občanskou válkou bylo zrušeno otroctví a kolonialismus přinášel velmocím zisky. Utrpení, které válka přináší, se nepřikládala taková váha. Přesto si lidé postupně začali být negativních aspektů vědomi a přispěla k tomu právě i literatura. Světové války, které svou ničivostí poznamenaly celé generace, pak byly posledními kapkami a společnost konečně začala vnímat války jako čistě negativní jev.

Díla můžeme představit jako dvě dvojice. *Rudý odznak odvahy* Stephena Cranea a *Srdce temnoty* Josepha Conrada nám ukazují člověka, který se ocitne uprostřed konfliktu a jeho počáteční nadšení nad nastávajícím dobrodružstvím se mění v děs a trauma poté, co poznají pravou podstatu konfliktu. Craneův Henry Fleming je naivní mladík, který se vydává do americké občanské války, aby se stal hrdinou. Conradův Charles Marlow zase touží objevovat Afriku, ale setkává se s takovým utrpením a šílenstvím, že ho to trvale poznamená. Obě díla ve své době na společnost zapůsobila právě volbou obyčejného hrdiny a realističností. Zatímco Crane vyobrazuje americkou občanskou

válku tak věrně, že nikdo nemůže uvěřit, že se žádné neúčastnil, Conrad zobrazuje tak strašnou realitu koloniálního Konga, že lidé nechtějí věřit, že se něco takového dělo.

Komu zvoní hrana Ernesta Hemingwaye a *Ptačí zpěv* Sebastiana Faulkse pak přicházejí s protagonisty přemýšlivými a ideálů zbavenými, kteří se konfliktu účastní vědomě. Přesto se na obou podepisuje to, čím museli projít. Hemingwayův Robert Jordan ví, že ho válka bude stát život a je si vědom, o jakou budoucnost tím přichází, ale přesto věří, že jsou věci, za které stojí za to bojovat. Sebastian Faulks zase ve své knize propojuje dva příběhy – minulost a současnost. Ukazuje nám tím, jak příběh vojáka z první světové války, Stephena Wraysforda, dokáže ovlivnit život jeho vnučky Elizabeth. Zároveň nám oba autoři velmi realisticky popisují strasti, kterými jejich hrdinové, ale i ostatní účastníci války procházejí.

Jak se vyvíjí lidská společnost a kultura, mění se i to, co je pro společnost přijatelné. Zatímco konflikt v lidské společnosti zůstává, válka je stále více a více vytlačována jako nepřijatelný způsob řešení problému. K tomuto jevu přispěli právě i autoři rozebráni v této práci a jejich analyzovaná díla. Ve svých knihách dokázali spisovatelé ukázat jak hrůzy válečného konfliktu, tak i pohnutky lidí, kteří se do něj pouštěli. Nešlo o neohrožené válečníky, kteří se dokázali postavit krvelačnému nepříteli. Takovouto představu šířila propaganda znesvářených stran. Ve skutečnosti šlo o obyčejné lidi, které do války nehnala potřeba zabít, ale pocit odpovědnosti ke své vlasti, rodině a svým bratrům ve zbrani. Paradoxem válečného konfliktu je, že totožné osobnosti se nacházely i na opačné straně konfliktu. Kdyby byl nepřítel zlý, krvelačný a obludný, značně by to zjednodušovalo situaci, ať už z filozofické nebo praktické stránky. Pravdou ale je, že šlo o stejně vystrašené lidi, kteří jen plnili svou povinnost. Toto poselství je jedním z hlavních myšlenek děl v mé práci. Takzvaní „divoši“ z Afriky jsou tedy ve výsledku více civilizovaní než vzdělaní Evropané. Pro Henryho Fleminga je nakonec největším nepřítelem on sám a hlavní konflikt se odehrává v něm, jelikož zápasí se svou přirozeností. Stephen Crane prostřednictvím Henryho tak mimo jiné ukazuje, že válka je vlastně proti přírodě. Člověk musí potlačit svou přirozenost, aby se mohl postavit nepříteli. Robert Jordan na konci příběhu čelí svému pravému protipólu v podobě poručíka Paco Berrenda, který je mu ale ve skutečnosti v mnohém velice podobný. Stephen Wraysford v sobě živí nenávist vůči protivníkovi, kvůli kterému

přichází o všechny přátele, ale na konci války je zachráněn poručíkem Levim, nepřítelem, zatímco válka kolem nich pomalu utichá.

Věřím, že jsem dokázal naplnit cíle práce - přiblížit důvody napsání děl, v historickém kontextu je analyzovat a nastínit jejich obsah. Jde o knihy, které popisují děsivé jevy a jejichž hrdinové začínají pochybovat o lidstvu. V každé z nich však přes všechno násilí a krutost válečného konfliktu lze najít v člověku i lidskost a naději. Můžeme tak doufat, že jednoho dne se společnost obejde bez válek.

Summary

Four authors of Anglo-American origin, British Joseph Conrad and Sebastian Faulks and Americans Stephen Crane and Ernest Hemingway, describe four different periods of conflicts and war.

At first we need to define the term *war*. Its form depends on historical period it takes place in. American Civil War is one of the first modern conflicts in the area of weapons and technology, while in the Spanish Civil War we can see the influence of ideologies which are stronger than rifles and cannons because they can control masses. That is why it is better to concentrate on the aims of war that do not change at all. Wars occur because of power, wealth and new territories. In society the picture of war as a whole changes to a story of individual soldiers over time.

While in the works of selected authors is the conflict always depicted as bad, in society this opinion was far more unclear. Therefore, the first part of the work is focused on a historical context in which the four analysed books were created. Due to this, we discover that not everybody saw violence as wrong during the American Civil war and the Colonial Era. Slavery was abolished by the American Civil War, and colonialism brought profits to the great powers. The suffering that war brings was not given such weight then. Nevertheless, people gradually became aware of the negative aspects, and literature also contributed to this. The world wars, which marked generations with its destruction, were then the last straw, and society finally began to perceive war as a purely negative phenomenon.

We can present the works as two pairs. Stephen Crane's *The Red badge of courage* and Joseph Conrad's *Heart of Darkness* show us a man in the midst of conflict, and his initial enthusiasm for the coming adventure turns into terror and trauma after learning the true nature of the conflict. Crane's Henry Fleming is a naive young man who sets out for the American Civil War to become a hero. Conrad's Charles Marlow, on the other hand, longs to discover Africa, but he encounters such suffering and madness that it permanently affects him. In their time, both works impressed society with the choice of an ordinary hero and realism. While Crane portrays the American Civil War so faithfully that no one can believe he was not involved, Conrad portrays such a terrible

reality of colonial Congo that people did not want to believe that something like this was actually happening.

For Whom the Bell Tolls from Ernest Hemingway and Sebastian Faulks' *Birdsong* then come with the protagonists who are thoughtful and deprived of ideals, consciously taking part in the conflict. Nevertheless, both of them are marked by what they had to go through. Hemingway's Robert Jordan knows that war will cost him his life and is aware of the future he is losing, but he still believes that there are things worth fighting for. In his book, Sebastian Faulks connects two stories – the past and the present. He shows us how the story of a World War I soldier, Stephen Wraysford, can affect the life of his granddaughter Elizabeth. At the same time, both authors very realistically describe to us the suffering that their heroes, who, as well as the other participants in the war, are going through.

As human society and culture evolve, things which are acceptable by society change as well. While conflict remains in human society, war is increasingly being pushed as an unacceptable way of solving problems. The authors and their books analysed in this thesis also contributed to this phenomenon. In their books, the writers were able to show both the horrors of the war and the motives of the people who took part in it. They were not intrepid warriors who managed to face the bloodthirsty enemy. This picture of soldiers was spread by the propaganda of the warring parties. In fact, they were ordinary people who were not driven into the war by the need to kill, but by a sense of responsibility to their homeland, family, and their brothers in arms. The paradox of the war is that identical people were on the opposite side of the conflict as well. If the enemy was evil, bloodthirsty, and monstrous, it would greatly simplify the situation, whether from a philosophical or practical point of view. But the truth is that there were equally frightened people, just doing their duty. This message is one of the main ideas of the books in my work. As a result, the so-called “savages” from Africa are more civilized than educated Europeans. For Henry Fleming, he himself is ultimately his greatest enemy, and the main conflict takes place in him as he struggles with his nature. Stephen Crane, through Henry, shows us, among other things, that war is actually against nature. Man must suppress his naturality in order to face the enemy. At the end of the story of Ernest Hemingway, Robert Jordan faces his right counterpart in the form of Lieutenant Paco Berrendo, who is in fact very similar to him in many ways. Stephen

Wraysford supports hatred for the enemy, for whom he loses all his friends, but at the end of the war he is saved by Lieutenant Levi, the enemy, while the war around them slowly subsides.

I believe that I was able to fulfil the goals of my thesis - to explain the reasons for the creation of the works, to analyse them in historical context and outline their content. These are books that describe terrifying phenomena and the heroes are beginning to doubt mankind. In each book, however, in spite of all violence and cruelty of war, humanity and hope can also be found in man. Thus we can hope that one day there will be no need for wars at all.

Seznam použité literatury

Primární zdroje

CONRAD, Joseph. *Srdce temnoty*. Praha: Dokořán, 2010. ISBN 9788073633073.

CRANE, Stephen. *Rudý odznak odvahy*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, 1958.

FAULKS, Sebastian. *Birdsong*. London: Vintage, 2014. ISBN 9781784700034.

HEMINGWAY, Ernest. *For whom the bell tolls*. London: Arrow Books, 2004. ISBN 9780099908609.

Odborná literatura

ARNOLD, James R. a Roberta WIENER. *Cold War: The Essential Reference Guide*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2012. ISBN 9781610690034.

BASDEO, Stephen. *Heroes and Villains of the British Empire: Their Lives and Legends*. Barnsley: Pen and Sword Books, 2020. ISBN 9781526749390.

BOLLOTEN, Burnett. *The Spanish Civil War*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1991. s. 34 – 45. ISBN 9780807819067.

BRAUDEL, Fernand. *Dynamika kapitalismu*. Praha: Argo, 1999. s. 51. ISBN 8072031937.

BROWN, Stephen Gilbert. *Hemingway, Trauma and Masculinity: In the Garden of the Uncanny*. Cham: Springer, 2019. s. 205 – 206. ISBN 9783030192297.

BURGESS, Anthony. *Ernest Hemingway*. London: Tauris Parke Paperbacks, 2015. s. 67-68. ISBN 9781784531188.

BURGESS, Walter H. *John Robinson, Pastor of the Pilgrim Fathers: A Study of His Life and Times*. Eugene: Wipf and Stock, 2009. s. 333. ISBN 9781606085134.

CLAUSEWITZ, Carl von. *On War*. New Jersey: Princeton University Press, 1989. str. 75. ISBN 0691056579.

CONRAD, Joseph. *The Lagoon*. Feedbooks, 2018. ISBN 9782377935062.

DAVIS, Linda. *Badge of Courage: The Life of Stephen Crane*. Boston: Houghton Mifflin, 1998. s. 64. ISBN 9780899199344.

DAWES, James. *The Language of War: Literature and Culture in the U.S. from the Civil War through World War II*. Belknap: Harvard University Press, 2002. s. 93 – 94. ISBN 9780674015944.

- DEARBORN, Mary V. Ernest *Hemingway: A Biography*. New York: Knopf. ISBN 030759467X.
- DONALDSON, Scott. *The Cambridge companion to Hemingway*. New York: Cambridge University Press, 1996. ISBN 052145574X.
- DORRIEN, Garry. *Social ethics in the making*. Chichester: Wiley-Blackwell 2011. s. 104. ISBN 9781444337303.
- EBBUTT, Maud Isabel. *The British: Myths and Legends*. New York: Crown Publishers, 1994. s. 4. ISBN 0517604418.
- EWANS, Martin. *European Atrocity, African Catastrophe: Leopold II, the Congo Free State and its Aftermath*. Abbingdon: Routledge, 2002. s. 126. ISBN 9780700715893.
- FRIED, Marvin Benjamin. *Austro-Hungarian War Aims in the Balkans during World War I*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014. s. 4. ISBN 9781137359018.
- GRIFFITHS, Gavin. *Joseph Conrad*. London: Hesperus Press Limited, 2008. s. 8. ISBN 9781843919070.
- HILSKÝ, Martin. *Od Poea k postmodernismu: Proměny americké prózy*. Praha: Odeon, 1993. s. 80. ISBN 8085787202.
- HOSKING, Sue a Dianne Schwerdt. *Extensions: Essays in English Studies from Shakespeare to the Spice Girls*. Kent Town: Wakefield Press, 1999. s. 113. ISBN 1862544980.
- LAUREAU, Patrick. *Legie Condor*. Praha: Plejáda, 2011. ISBN 9788087374764.
- McLOUGHLIN, Kate. *The Cambridge Companion to War Writing*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. s. 148. ISBN 9780521720045.
- MEE, Charles L. *The Marshall Plan: The Launching of the Pax Americana*. New York: Simon and Schuster, 1984. s. 263. ISBN 9780671421496.
- MORRIS, Jan. *Pax Britannica: the climax of an empire*. London: Faber and Faber, 1998. s. 485. ISBN 0571194672.
- PECK, John. *War, the Army and Victorian Literature*. New York: Palgrave, 1998. s. 165. ISBN 9780312212988.
- PHILPOTT, William. *War of Attrition: Fighting the First World War*. New York: The Overlook Press, 2014. ISBN 9781468302684.
- PROCHÁZKA, Martin, QUINN, Justin, ed. *Lectures on American literature*. Praha: Karolinum, 2011. s. 141. ISBN 9788024619965.
- REDNER, Harry. *Totalitarianism, Globalization, Colonialism: The Destruction of Civilization Since 1914*. New Jersey: Transaction Publishers, 2014. ISBN 9781412863018.

ROY, Tirthankar. *The East India Company: The World's Most Powerful Corporation*. London: Penguin Books, 2012. s. 4. ISBN 9780670085071.

RULAND, Richard a Malcolm BRADBURY. *Od puritanismu k postmodernismu: dějiny americké literatury*. Praha: Mladá fronta, 1997. s. 217. ISBN 8020405860.

SMITH, Robert Freeman. *The United States and the Latin American Sphere of Influence*. Malabar: Krieger Publishing Company, 1981. s. 40. ISBN 9780898741537.

SORABJI, Richard. *Gandhi and the Stoics: modern experiments on ancient values*. Oxford: Oxford University Press, 2012. s. 143. ISBN 0199644330.

SORRENTINO, Paul. *Stephen Crane: a life of fire*. London, England: The Belknap Press of Harvard University Press, 2014. s. 19. ISBN 978-0674049536.

STRAUMANN, Heinrich. *American literature in the twentieth century*. New York: Harper & Row, 1965. s. 133.

STŘÍBRNÝ, Zdeněk. *Dějiny anglické literatury 2*. Praha: Academia, 1987. s. 443. ISBN 2103087.

TAYLOR, Amy Murrell. *The Divided Family in Civil War America*. Chappel Hill: University of North Carolina Press, 2005. s. 75. ISBN 0807829692.

TYLER, Lisa. *Student companion to Ernest Hemingway*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 2001. s. 20. ISBN 0313310564.

WACHTELL, Cynthia. *War No More*. Baton Rouge: The Louisiana State University Press, 2012. s. 32. ISBN 9780807145630.

WEBER, Max. *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2001. ISBN 1579583385.

WEINBERG, Arthur a Lila Shaffer WEINBERG. *Instead of violence*. New York: Grossman Publishers, 1963. s. 212.

WEISL, Angela Jane a Anthony Joseph CUNDER. *Medieval literature: the basics*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2018. s. 29. ISBN 9781138669055.

WHEELER, Pat. *Sebastian Faulks's Birdsong*. London: Bloomsbury Publishing, 2002. s. 12. ISBN 9781441149732.

Internetové zdroje

ADAMS, Matthew. Ernest Hemingway: The man behind the cultivated image of hyper-masculinity. In: *The Washington Post* [online]. 2017 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/entertainment/books/ernest-hemingway-the-man-behind-the-cultivated-image-of-hyper-masculinity/2017/05/17/c54e1aae-3b04-11e7-8854-21f359183e8c_story.html.

CAMBRIDGE DICTIONARY. *War*. In: Cambridge Dictionary [online]. 2020 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/war>.

CROSE, Sean. Hemingway, Fitzgerald, And The Round That Went Too Long. In: *The Fight City* [online]. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.thefightcity.com/hemingway-fitzgerald-and-the-round-that-went-on-too-long/>.

ČESKÁ TELEVIZE. Vyhladil miliony Konžanů. Antverpy po protestech odstranily sochu krále Leopolda II. In: *ČT 24* [online]. 2020 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3115838-vyhladil-miliony-konzanu-antverpy-po-protestech-odstranily-sochu-krale-leopolda-ii>.

DENBY, David. The Trouble with “Heart of Darkness”: Is Joseph Conrad’s novel a critique of colonialism, or an example of it?. In: *The New Yorker* [online]. 1995 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/1995/11/06/the-trouble-with-heart-of-darkness>.

DUGDALE, John. Hemingway revealed as failed KGB spy. In: *The Guardian* [online]. 2009 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/books/2009/jul/09/hemingway-failed-kgb-spy>.

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *The Revolutions of 1848* In: Encyclopaedia Britannica [online]. 2020 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/history-of-Europe/The-Revolutions-of-1848>.

FAULKS, Sebastian. How I found the REAL story of Birdsong in the mud and blood of Flanders. In: *Daily Mail* [online]. 2018 [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-2664531/How-I-REAL-story-Birdsong-mud-blood-Flanders-A-powerful-moving-tribute-heroes-WWI-author-one-Britains-cherished-literary-classics.html>.

FAULKS, Sebastian. Sebastian Faulks finds echoes of the past in present-day. In: *Youtube*. [online]. 2018 [cit. 27. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ObKmW5RC3bw>.

GROPNIK, Adam. Understanding Steinese. In: *The New Yorker* [online]. 2013 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/understanding-steinese>.

LEMESCH, Nicholas. From the Archives – Hemingway with the Red Cross in Italy. In: *The Red Cross* [online]. 2015 [cit. 1. 4. 2020]. Dostupné z: <https://redcrosschat.org/2015/10/09/archives-hemingway-red-cross-italy/>.

MCKAY, Kate. Why Ernest Hemingway Committed Suicide. In: *The Art of Manliness* [online]. 2018 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.artofmanliness.com/articles/why-ernest-hemingway-committed-suicide/>.

METZMEIER, Clara. *Stephen Crane & Ernest Hemingway: A Study in Affinities*. In: *Masters Theses & Specialist Projects*. [online]. 1982 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://digitalcommons.wku.edu/theses/2617>.

MODERN LIBRARY. *100 Best Novels* [online]. 1998 [cit. 6. 7. 2020]. Dostupné z: <http://www.modernlibrary.com/top-100/100-best-novels/>
Sebastian Faulks. [online]. ©2020 [cit. 24. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.sebastianfaulks.com/about/>.

SCHORMOVÁ, Františka Zezuláková. Uměl si vybudovat svojí osobní značku. ‘ Před 120 lety se narodil americký spisovatel Ernest Hemingway. In: *irozhlas.cz* [online]. 2019 [cit. 2. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/kultura/ernest-hemingway-vyroci-starec-a-more-povidka-rozhlasova-hra-komu-zvoni-hrana_1907211727_gak.
TAAGEPERA, Rein. *Expansion and Contraction Patterns of Large Politics*. In: eScholarship [online]. 1997 [cit. 4. 7. 2020]. Dostupné z: <https://escholarship.org/uc/item/3cn68807>.

Další zdroje

The New York Times. *LEICESTER HEMINGWAY, WRITER AND ERNEST'S BROTHER, IS SUICIDE*. September 15, 1982. Section D, Page 27. ISSN 0362-4331.